

వైకల్యంగల వ్యక్తుల హక్కుల చట్టం 2016

ముఖ్యాంశాలు - ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు

తెలంగాణ ప్రభుత్వము

మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల

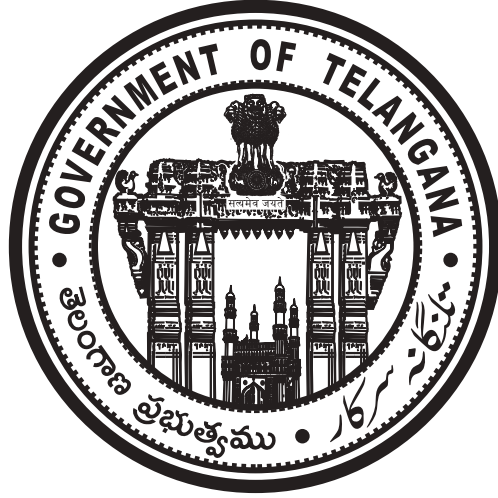
సంక్షేమశాఖ, రంగారెడ్డి జిల్లా

**భారత దేశంలో వికలాంగుల హక్కుల
చట్టాల సాధకుడు జావేద్ ఆబిది**

వైకల్యంగల వ్యక్తుల హక్కుల చట్టం 2016

ముఖ్యాంశాలు - ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు

తెలంగాణ ప్రభుత్వము

మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల

సంక్షేమశాఖ, రంగారెడ్డి జిల్లా

విషయ సూచిక

క్ర.సం.	విషయము	పేజీ నెం.
1	వికలాంగుల హక్కుల చట్టం 2016-సమీక్ష	3-4
2.	వికలాంగుల హక్కుల చట్టం 2016 - ముఖ్యాంశాలు	5-13
3.	రాష్ట్రకమీషనర్ నియామక ఉత్తరువు నెం.13	14
4.	చట్టం అమలుకై నియమాలు జారీ ఉత్తరువు నెం.3	15-29
5.	21 రకాల వికలత్వ దృవీకరణ పత్రము-జిల్లా, రాష్ట్ర మెడికల్ బోర్డు ఉత్తరువు నెం.5	30-36
6.	జిల్లాలో వికలాంగులకు ప్రత్యేక కోర్టులు ఉత్తరువు నెం.732	37
7.	లక్ష రూ॥ల నుండి పది లక్షల రూ॥ల వరకు సబ్సిడీ రుణాలు ఉత్తరువు నెం.14	38-39
8.	వివాహ ప్రోత్సహక బహుమతి ఉత్తరువు నెం. 2	40
9.	10వ తరగతి పరీక్షలో డ్రాయింగ్ మినహాయింపు ఉత్తరువు నెం. 1139	41-42
10.	7, 10వ తరగతి పరీక్షలో ఫీజు మినహాయింపు ఉత్తరువు నెం. 77	43-44
11.	10వ తరగతిలో బదిలీ విద్యార్థులకు భాష మినహాయింపు ఉత్తరువు నెం.199	45
12.	10వ తరగతి పరీక్షలో మినహాయింపు ఉత్తరువు నెం.33	46
13.	ఇంటర్మీడియట్ పరీక్షలో మినహాయింపు అదేశాలు నెం.81	47-49
14.	వృత్తి విద్యలో మినహాయింపు ఉత్తరువు నెం 152	50-51
15.	ఇంజనీరింగ్ విద్యలో మినహాయింపులు ఉత్తరువునెం.28	52
16.	ఉస్మానియా విశ్వావిద్యాలయంలో మినహాయింపు ఉత్తరువు నెం.118	53
17.	వికలాంగుల పోస్టుల రోస్టర్ దృవీకరణకు అధికారాలు ఉత్తరువు నెం.467	54
18.	చట్ట ప్రకారం ఉద్యోగాల భర్తీదృవీకరణ ఉత్తరువునెం.16	55-56
19.	డైరెక్ట్ డిగ్రీ (ఇంటర్ మినహారింపు) వారికి ఉద్యోగావకాశాలు ఉత్తరువు నెం.33,	57-58
20.	గ్రూప్-4 జిల్లా కమిటీ నియామకాలలో వ్రాత పరీక్ష మినహాయింపు ఉత్తరువు నెం.74	59-60
21.	మున్సిపాల్ షాపులలో రిజర్వేషన్ ఉత్తరువు నెం63	61-62
22.	వివిధ పథకాలు పొందుటకు ఉత్తరువు నెం19,	63
23.	వికలాంగుల వాహనాలకు పన్ను మినహాయింపు ఉత్తరువు నెం.1445	64
24.	ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల వికలాంగుల పిల్లలకు జీవిత కాల పింఛాన్ అదేశం నెం.1682	65
25.	నెషనల్ ట్రస్ట్ చట్టం అమలుకు రాష్ట్ర జిల్లా అధికారులు ఉత్తరువు నెం.412	66
26.	ఉపాధి కల్పనకై 3% బడ్జెట్ కేటాయింపు ఉత్తరువు నెం.24	67
27.	అన్ని ప్రజాస్థలాలలో ఆవరోధరహిత, అనుకూలతకై అదేశాలు ఉత్తరువు నెం.30	68
28.	లెప్రాసి వికలాంగులకు అంతోధయ, అన్నయోజన పథకం అదేశాలు నెం.61	69-70
29.	తల్లిదండ్రుల, వయోవృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం 2007 ముఖ్యాంశాలు	71-75
30.	తల్లిదండ్రుల, వయోవృద్ధుల సంక్షేమ చట్టం 2007 అమలుకు రెవెన్యూ డివిజన్లో న్యాయం స్థానం, జిల్లాలో కలెక్టర్ అధ్యక్షతన అపీలేట్ అధికారి ఉత్తరువు నెం 10, 27, 28	76-78
31.	5% అన్ని సంక్షేమ అభివృద్ధి డబుల్ బెడ్ రూమ్ పథకాలలో అవకాశాలు ఉ.నెం.1&1836	79-80
32.	జిల్లా సంక్షేమ అధికారుల ఫోన్ నెంబర్లు, ఇమెయిల్ వివరాలు	81-82

చట్టపర హక్కులు అమలులో దేశంలోనే తెలంగాణ ముందంజ

వికలాంగుల హక్కుల చట్టం 2016 అమలులో తెలంగాణ రాష్ట్రం దేశంలో అగ్రస్థానంలో ఉండేందుకు కృషి చేసిన రాష్ట్రకమిషనర్ శ్రీమతి శైలజకు రంగారెడ్డి జిల్లా వికలాంగుల సంఘాలు, అధికార యంత్రాంగం అభినందనలు తెలిపారు. జాతీయస్థాయిలో జులైలో డిల్లీలో జరిగిన రెండు రోజుల ఉన్నత స్థాయి సమావేశంలో వికలాంగుల చట్టం అమలు తీరుపై రాష్ట్రాలవారిగా జరిగిన సమీక్షలో తెలంగాణ రాష్ట్రం వికలాంగుల హక్కుల చట్టం అమలులో ఎన్నో ఉత్తర్వులను జారీ చేసి ముందంజలో ఉండటం పట్ల వారు హర్షం వ్యక్తం చేశారు.

వికలాంగుల హక్కుల చట్టం అమలుకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం రాష్ట్ర కమిషనర్ గా నియమించిననాటి నుండి తనవంతుగా పలుప్రతిపాదనలు తయారు చేసి ఉన్నత అధికారులకు అందిస్తూ వికలాంగుల సాధికారతకు పలు ఉత్తర్వులు జారీ అయ్యేందుకు ఆమె కృషిచేసినట్లు జిల్లా అధికారులు తెలిపారు.

ముఖ్యంగా చట్టం అమలుకు నియమనిబంధనలు జారీచేస్తూ, సంబంధిత మంత్రి అధ్యక్షతన రాష్ట్ర సలహా సంఘం, పరిశోధన కమిటీ, నిపుణులతో కమిషనర్ సలహాదారులు, రాష్ట్రనిధి ఏర్పాటుకై ప్రభుత్వ అధికారిక ఉత్తర్వులు జారీ అయినందుకు సంఘాలు సంతృప్తి వ్యక్తం చేస్తూన్నాయి. జిల్లా కలెక్టరు అధ్యక్షతన జిల్లా ఎస్.పి ఉపాధ్యక్షులుగా, స్వచ్ఛంద సంస్థలు అనుభవజ్ఞులైన వికలాంగుల సంఘాలు నాయకులతో జిల్లా కమిటీలు ఏర్పాటుకు ప్రభుత్వం నుండి అదేశాలు రావటంలో రాష్ట్ర కమిషనర్ శ్రీమతి శైలజ శాఖపరంగా తనవంతు సత్వర చర్యలు తీసుకోవటం హర్షనియమని సంఘాలు చెప్పాయి. ఈ సంతృప్తిలోనే రాష్ట్ర వికలాంగుల హక్కుల అమలుకు పలు ఉత్తర్వులు వెలువడినాయి అవి వివరాలతో....

ప్రభుత్వ అన్ని సంక్షేమ అభివృద్ధి, డబుల్ బెడు రూమ్ పథకాలలో 5% రిజర్వేషన్, అన్ని జిల్లాలో 21 రకాల వికలాంగులకు సర్టిఫికెట్ల జారీకై మెడికల్ బోర్డులు, మరియు అపీలేట్ అథారిటీలు, రూ.10 లక్షల వరకు సబ్సిడీ రుణాలు, లక్ష రూపాయల వరకు వివాహ ప్రోత్సహక బహుమతి పథకాలు, హక్కులు అమలుకై అన్ని జిల్లాల కలెక్టర్లకు అదేశాలు పంపుటకు శ్రీమతి శైలజ రాష్ట్ర కమిషనర్ హోదాలో తగిన చర్యలు తీసుకుందని మండల వికలాంగుల సమాఖ్యలు తెలిపారు. రాష్ట్ర సంఘ నాయకులతో అనుభవజ్ఞుల సలహాలతో ప్రత్యేక ప్రతిపాదనలతో ప్రభుత్వంని ఒప్పించి ఇటీవలనే అన్ని జిల్లాలో వికలాంగులకు త్రిచక్ర మోటారు వాహనాలు, అంధులకు ల్యాప్ ట్యాప్స్, బధిరులకు స్ట్రాప్ థోన్లు, తివ్ర వైకల్య వ్యక్తులకు ప్రత్యేక మోటారు వీల్ చైర్స్ అందించింది.

ముఖ్యంగా గ్రామీణ వికలాంగుల హక్కులు కాపాడుటకు ప్రత్యేక జిల్లా కోర్టులు ఏర్పాటుకై కూడ ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీచేసిందని, రాష్ట్ర కమిషనర్ హోదాలో సివిల్ కోర్టు తరహా అధికారంతో రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా వికలాంగుల చట్టపర హక్కుల రక్షణకై ప్రత్యేక కోర్టు తరహా నిర్వహణకై తగిన సన్నాహాలు చేస్తున్నట్లు శ్రీమతి శైలజ చెప్పినట్లు సంఘాలు వివరించాయి.

కేంద్రప్రభుత్వ గ్రాంటుతో కూడ ప్రత్యేకంగా నైపుణ్య శిక్షణ, ఉపాధి, అవగాహణ, సమాచార వ్యాప్తి తదితర కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నారని చెప్పారు. గామస్థాయిలో వికలాంగులకు వారి హక్కులు వివరంగా తెలుకోని స్వయంగా పరిరక్షించుటకు తగిన జాగ్రత్త అవగాహన కార్యక్రమాలతో పాటు జిల్లా సంఘాలు, అధికార యంత్రాంగంతో కలిపి జిల్లా సమావేశాలు నిర్వహిస్తూ హక్కుల రక్షనకు కృషి చేయాలని రాష్ట్ర కమిషనర్ శ్రీమతి శైలజని కోరుతు ఆమెకు సంఘాలన్ని మనస్సు స్ఫూర్తిగా అభినందనలు తెలిపారు.

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

AN OVERVIEW ON RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT, 2016.

The Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 is a milestone in struggle for equal opportunities for Persons with Disabilities in India. The Rights of Persons With Disabilities Act, 2016 (R.P.W.D.) was enacted under the Article 253 of the Constitution of India read with item No. 13 of the Union List. India has been in a great need of such an Act as there was no comprehensive law that could define and implement rights of the persons with disabilities in the country.

This act was passed to fulfill India's obligation to UNCRPD. Draft Bill of this Act was created in 2011. The Bill was passed by the Rajya Sabha on 14 December 2016 and by Lok Sabha on 17 December 2016. Rights of Persons With Disabilities Act, 2016 came into effect on 30 December 2016, appointed date 19th February 2017, consented by H.E. President of India. It replaced the Persons with Disability (P.w.D.) Act that was enacted way back in 1995.

This Act is considered to be comprehensive and it aims to provide equal opportunities to persons with disabilities in India. Some of the salient features of this Act are:

According to the Act any person who "intentionally insults or intimidates with intent to humiliate a person with a disability in any place within public view" is punishable with imprisonment. To increase the job opportunities of persons with disabilities, the Act has increased the reservation quota from 3% to 4%. This means that 4% of all vacancies in the government organizations will be reserved for disabled people. Another very important feature of this Act is the provision of special courts in each district. These special courts will handle cases pertaining to the violation of the rights of P.w.D. A large number of children with disabilities do not get proper education in India. This act proposes that every child with disability gets free education from the age of 6 to 18.

- State Governments will constitute district-level committees to address the local issues of P.w.D. Office of Chief Commissioner and the Office of State Commissioners of Persons with Disabilities have been given more powers. Broad-based Central & State Advisory Boards on Disability are to be set up to serve as apex policy-making bodies at the Central and State level.

- Victims of acid attacks have been included in the list of P.w.D. Unfortunately, in India, acid attacks have been on the rise in last few years. Girls and women are often left severely disfigured/disabled due to such attacks. Dwarfism and Muscular Dystrophy have also been included as separate categories of disability. Three blood disorders, Thalassemia, Hemophilia and Sickle Cell disease, have been included in the list of disabilities. Number of types of disabilities have been increased from 7 to 21. The Central

Government will have power to add more types of disabilities in this list. At present the list includes:

1) Blindness, 2) Low-vision 3) Leprosy Cured persons 4) Hearing Impairment (deaf and hard of hearing) 5) Locomotor Disability 6) Dwarfism 7) Intellectual Disability 8) Mental Illness 9) Autism Spectrum Disorder 10) Cerebral Palsy 11) Muscular Dystrophy 12) Chronic Neurological conditions 13) Specific Learning Disabilities 14) Multiple Sclerosis 15) Speech and Language disability 16) Thalassemia 17) Haemophilia 18) Sickle Cell disease 19) Multiple Disabilities including deaf-blindness 20) Acid Attack victim 21) Parkinson's disease

National and State Fund will be created to provide financial support to the persons with disabilities. Emphasis has been given to ensure accessibility in public buildings (both government and private) within a prescribed time-frame.

Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 is a good beginning. But the rights of P.w.D's. will be protected only if this Act will be implemented in its true spirit. Entire government machinery and the society at large will have to be sensitized towards the needs and equality of P.w.D. Equal opportunity for all cannot be achieved only by passing a law. The entire society has to participate in creating such opportunities.

- MALLA REDDY SAMA M.Sc.(Psy) B.Ed. (Spl)

District Welfare Officer, WC & SC., R.R. Dist.

98498 48309

ముఖ్య గమనిక

వైకల్యం గల వ్యక్తుల హక్కుల చట్టం 2016 మరియు సంక్షేమ అభివృద్ధికి సంబంధించిన ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులపై తగిన సమాచారము, అవగాహన కోసం ఈ పుస్తకము ప్రచురించాము. వికలాంగుల చట్టం 1995 రద్దు అయినప్పటికీ, వైకల్యం గల వ్యక్తుల హక్కుల చట్టం 2016 సెక్షన్ 102 (1) మరియు (2) ప్రకారం వికలాంగుల చట్టం 1995 సంబంధించిన అన్ని ఆదేశాలు ఉత్తర్వులు అమలులో ఉన్నందున పాత, నూతన చట్టం సంబంధించిన కొన్ని ముఖ్య ఉత్తర్వులని కూడ ప్రచురించడైనది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్విభజన చట్టం 101 ప్రకారం ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో వెలువడిన ఉత్తర్వులు తెలంగాణ ప్రభుత్వంలో కూడ అమలులో ఉన్నందున వికలాంగులకు సంబంధించి కొన్ని ముఖ్య ఉత్తర్వులు కూడ ప్రచురించడైనది.

ఈ ప్రచురణలో భాగంగా ఎన్నో స్థాయిలో సేకరణ, అనువాదము, టైపింగ్, పేజీ సెట్టింగ్, ముద్రణ నిర్వహణ జరిగింది. ఇందులో ఏమైన అచ్చు తప్పులు, ఇతర పొరపాటులకు మేము ఏవిధంగాను భాద్యులం కాము.

న్యాయపర, కోర్టు సంబంధిత అంశాలకు ప్రభుత్వ గజిట్ అధికారిక ఇంగ్లీష్ పత్రములను మాత్రమే ప్రామాణికంగా వినియోగించాలి.

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

వైకల్యంగల వ్యక్తుల హక్కుల చట్టం - 2016

ముఖ్యాంశాలు:

వైకల్యంగల వ్యక్తుల హక్కులకు సంబంధించిన విషయాలపై ఐక్యరాజ్య సమితి వికలాంగుల హక్కుల (యు.ఎన్.సి.ఆర్.పి.డి) ఒప్పంద నిర్ణయాలకు అనుగుణంగా ఈ చట్టం ఏర్పడింది. భారత రాష్ట్రపతి అమోదంతో 19 ఫిబ్రవరి, 2017 నుండి దేశవ్యాప్తంగా ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చింది.

చట్టంలోని సెక్షన్ 101 (1) మరియు (2) (3) ప్రకారం రాష్ట్రప్రభుత్వానికి కొన్ని అంశాలలో అధికారులు ఇవ్వబడినవి అవి: పరిశోధన కమిటీ నియమాకం, సంరక్షకుల నియమాకం, సంస్థలకు రిజిస్ట్రేషన్, సర్టిఫికేట్ కోసం అప్పిలేట్ అథారిటీ, రాష్ట్ర సలహా బోర్డు, జిల్లా స్థాయి కమిటీలు, రాష్ట్ర కమిషనర్ నియమాకం మరియు జీతభత్యాలు, సేవశరతులు, రాష్ట్రకమిషనర్ అధికారాలు, సిబ్బంది నియామకం, నిపుణుల సలహాకమిటీ, ప్రత్యేక పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ నియామకాలు, రాష్ట్ర నిధి ఏర్పాటు, వినియోగం నిర్వహణ నియామకులు రూపకల్పన.

వైకల్యంగల వ్యక్తులు సమాజంలో అందరితో సమానంగా హక్కులు, ఇతర ప్రయోజనాలు పొందడానికి, మహిళలు, పిల్లల హక్కులు కాపాడటానికి చట్టం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యం.

వైకల్యాలను ఈ క్రింది విధంగా 21 రకాలుగా గుర్తించారు.

1) చలన వైకల్యం 2) వినికిడి పరమైన వైకల్యం 3) పూర్తి చూపు వైకల్యం 4) తక్కువ చూపు వైకల్యం 5) మేధోపరమైన వైకల్యం 6) మరుగుజ్జుతనం (తక్కువ ఎత్తు ఉండుట) 7) నయం చేయబడిన కుష్టువ్యాధి 8) మెదడు పక్షవాతం 9) ఆటిజం 10) మానసిక ప్రవర్తన వైకల్యం 11) కండరాల బలహీనత 12) తీవ్రస్థాయి నరాల సంబంధిత వైకల్య పరిస్థితులు 13) ప్రమాణ స్థాయిలో నేర్చుకునే శక్తి తక్కువగా వుండడం 14) బహుళ బిరుసుతనం మాట 15) మాటలో స్పష్టత లేకపోవడం 16) తులసీమియా (రక్తదోషం) 17) హిమోఫిలియా (రక్తం గడ్డకట్టకపోవడం) 18) సికిల్ సెల్ (రక్తహీనత) వ్యాధి 19) పార్కిన్ సన్ బ్యాధి. 20) అమ్లు (యాసిడ్) దాడి బాధితులు 21) బహుళ వైకల్యం ఒకటి కంటే ఎక్కువ వైకల్యాలు కలిగిఉండటం (బధిరత అంధత్వం)

గమనిక :- కేంద్ర ప్రభుత్వమునకు అదనంగా వైకల్య రకాలను ప్రకటించే అధికారము కలదు.

హక్కులు: చట్టబద్ధ అర్హతలు ప్రభుత్వ చర్యలు: వైకల్యం గల వ్యక్తులకు అనువైన వసతి కల్పించడానికి ప్రభుత్వం అవసరమైన అన్ని చర్యలు తీసుకోవాలి. వైకల్యం గల మహిళలు, పిల్లలు కూడా అందరితో సమానంగా అన్ని హక్కులు అనుభవించే విధంగా ప్రభుత్వాలు చర్యలు తీసుకోవాలి. వైకల్యం గల పిల్లలు తమ అభిప్రాయాలను స్వేచ్ఛగా వ్యక్తపరిచే హక్కును కలిగి ఉండేందుకు ప్రభుత్వం చర్యలు చేపట్టాలి.

వైకల్యం వ్యక్తుల స్వతంత్రమైన ఆమోదయోగ్యంతో ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన పరిశోధన కమిటీ అనుమతితోనే పరిశోధనలు నిర్వహించాలి.

వేధింపు, హింస దోపిడీల నుండి రక్షణ: వైకల్య వ్యక్తులపై దూషించడం, హింసించడం దోపిడీ చేయడం వంటివి నివారించటానికి ప్రభుత్వం అన్నిరకాల ముందస్తు చర్యలు చేపట్టాలి. ఉచిత న్యాయ సహాయం, న్యాయం పొందుటకు తగిన చర్యలు ప్రభుత్వం చేపట్టాలి.

సహజ విపత్తుల నుండి రక్షణ: ప్రమాదాలు సంభవించినప్పుడు సహజ విపత్తు లేదా ప్రమాదాలు సంభవించినప్పుడు విపత్తు యాజమాన్య నిర్వహణ పనుల్లో వికలాంగుల భాగస్వామ్యంతో తగు రక్షణ చేపట్టాలి.

సంతానోత్పత్తి, కుటుంబ నియంత్రణ విషయంలో తగిన సమాచారం, అవగాహన కల్పించాలి.

ఓటు హక్కు అందుబాటు: రాజకీయపరమైన ఎన్నికలు జరిగే సందర్భాల్లో పోలింగ్ ప్రక్రియలో పాల్గొనే రీతిలో పోలింగ్ స్టేషన్లు, ఎన్నికల ప్రక్రియకు సంబంధించిన అన్ని రకాల సామాగ్రి అర్థమయ్యే రీతిలో అందుబాటులో పెట్టాలి.

అందుబాటులో న్యాయం: కోర్టులు, నిపుణులు, కమీషన్, జుడిషియల్, క్వాజి జుడిషియల్, విచారణాధికారం ఉన్న ఏ సంస్థనైనా ఆశ్రయించుటకు చట్టబద్ధ హక్కులు పొందుటకు ప్రభుత్వం అన్ని రకాల చర్యలు చేపట్టాలి.

న్యాయ సామర్థ్యం: సొంత ఆస్తి, లేదా పిత్రార్జిత ఆస్తి లేదా ఇతరత్రా స్థిర చరాస్తులు కలిగి ఉండటం, ఆర్థిక వ్యవహారాలు నిర్వహించుకోవటం, బ్యాంకు రుణాలు, ఇతర ఆర్థిక పరమైన రుణాలు అందుకునే హక్కులు కలిగి వుండుటకు ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలి.

సంరక్షణ బాధ్యత కల్పించడం: ఏ వైకల్య వ్యక్తయినా చట్ట బద్ధ నిర్ణయాలు తీసుకోలేనప్పుడు పరిమిత అధికారం కల్గిన సంరక్షకులను ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయాలి. అవసరమైతే జిల్లా కోర్టు, ప్రభుత్వం సంరక్షణ బాధ్యతను ఏర్పాటు చేయాలి.

విద్య: ప్రభుత్వం, స్థానిక సంస్థలు ఆర్థిక సహాయం పొందుతున్న లేదా ప్రభుత్వం గుర్తించి అన్ని విధ్యాసంస్థలలోను వైకల్యం గల పిల్లలకు మిగత పిల్లలందరితో కలిపి సామాన విద్య అందించాలి. ఎలాంటి వివక్షలేకుండా ప్రవేశాలు కల్పించాలి. పిల్లల వ్యక్తిగత అవసరాలకు అనుగుణంగా వసతులను ఏర్పాటుచేయాలి. వినోదత్మక అంశాలలో అందరితో సమానంగా అవకాశాలు ఇవ్వాలి, అనువైన విద్య భోదన పద్ధతులను పాటించాలి. పిల్లల చదువు వారి ప్రతిభ ప్రమాణలు అభివృద్ధి అంశాలపై నిరంతరము పర్యవేక్షించే చర్యలను ప్రభుత్వం చేపట్టాలి.

వైకల్యం గల పిల్లలను గుర్తించాలి వారి అవసరాలపై సమీక్షిస్తూ ప్రతి 5 సంవత్సరాలకు ఒకసారి సర్వేచేయాలి. తోలి సర్వేను ఈచట్టం ప్రారంభం అయిన తోలి రెండు సంవత్సరాలలో చేయాలి. తగినన్ని టీచర్

ఇవ్వాలి. పిల్లల నైపుణ్యాల అభివృద్ధికై పరిశోధనలను ప్రోత్సహించాలి. మాట వినికిడి, భాష, సమాచార పరంగా, చూపులోపం గల పిల్లల విద్యాఅభివృద్ధికై అన్ని రకాల వసతులను కల్పించాలి.

వయోజనవిద్య: సమాజంలోని వయోజనులందరితో సమానంగా వికలాంగులకు కూడ వయోజనవిద్యా కార్యక్రమాలలో పాల్గొనుటకు ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వం అన్ని చర్యలు చేపట్టాలి.

నైపుణ్యాల అభివృద్ధి మరియు ఉపాధి: వైకల్యంగల వ్యక్తులకు పథకాలు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు రూపొందించి వడ్డీ రాయితీలతో రూణసదుపాయాలను కల్పించి తద్వారా ఉపాధి, ఉద్యోగావకాశాలు ఇవ్వాలి. ప్రత్యేక వృత్తిశిక్షణ, స్వయం ఉపాధితో తగిన కార్యక్రమాలు ప్రభుత్వం నిర్వహించాలి.

ప్రతి ప్రభుత్వ సంస్థ కూడా వైకల్య ఉన్న ఉద్యోగుల కోసం వాళ్ళకు అనువైన వసతి, ఎటువంటి అవరోధాలు లేనిరీతిలో పనిచేసే వాతావరణం కల్పించాలి.

ప్రభుత్వ కార్యాలయాలలో ఒక ఉద్యోగి తన సర్వీసు కాలంలో ప్రమాదవశాత్తు వైకల్యానికి గురైతే తన పదవిని రద్దు చేయడంకానీ, హోదాను దగ్గించడం కానీ చేయకూడదు. ఏదైన ఉద్యోగి వైకల్యానికి గురైన తరువాత ప్రస్తుతం చేస్తున్న ఉద్యోగానికి పనికిరాకుండా పోయిన పక్షంలో, అదే వేతన స్కేలు, సర్వీసు ప్రయోజనాలు కలిగిన మరొక ఉద్యోగానికి మార్చాలి. వైకల్యం పొందిన వ్యక్తిని వేరే ఉద్యోగంలో సర్దుబాటు చేయడం సాధ్యంకాని పక్షంలో అతనికి ప్రత్యేక స్థాయిని ఏర్పాటుచేసి, అతనికి తగిన మరో ఉద్యోగంలో దొరికేవరకు లేదా పదవీ విరమణ వయస్సు వచ్చే వరకు (రెండింటిలో ఏది ముందు జరిగితే, అప్పటివరకు) ఆ స్థాయిలోనే కొనసాగించాలి.

సముచిత ప్రభుత్వం తనకున్న ఆర్థికస్తోమత, అభివృద్ధి అవసరాలకు అనుగుణంగా, వైకల్యం ఉన్న వ్యక్తులు, స్వతంత్రంగా లేదా సమాజంలో భాగంగా, సరిపడా జీవన ప్రమాణాలతో జీవనం కొనసాగించడానికి దోహదపడేలా అనువైన పథకాలు, కార్యక్రమాలు రూపొందించాలి. అలాంటి పథకాలు, కార్యక్రమాలలో భాగంగా మామూలు వ్యక్తులకు ఇచ్చే సాయం కన్నా 25 శాతం ఎక్కువ సాయం వికలాంగ వ్యక్తులకు ఈ పథకాలు, కార్యక్రమాల ద్వారా అందించాలి.

- ఎ) రక్షణ, భద్రత, పారిశుద్ధ్యం, ఆరోగ్య సంరక్షణ, కౌన్సెలింగ్ సేవల పరంగా మంచి జీవన ప్రమాణాలు అందించే కమ్యూనిటీ సెంటర్ల ఏర్పాటు చేయాలి.
- బి) వైకల్యం కలిగిఉండి, కుటుంబం లేదా అనాథ పిల్లలు, కుటుంబ సభ్యులు విడిచిపెట్టిన పిల్లలు లేదా వసతి లేని పిల్లలు లేదా జీవనోపాధులు ఏమి లేని పిల్లలకు అవసరమైన సౌకర్యాలు కల్పించాలి.
- సి) సహజ విపత్తులు, మానవ కారక విపత్తులు, ఘర్షణలు/యుద్ధాలు జరిగే సందర్భాలలో అవసరమైన మద్దతు ఇవ్వాలి.
- డి) వైకల్యం కలిగి ఉన్న మహిళలకు జీవనోపాధులు, వాళ్ళ పిల్లల పోషణకు అవసరమైన సాయం అందించాలి.

సామాజిక జీవనం: సమాజంలో జీవించే హక్కు, అందరితో కలిసి వుండే విధంగా, జీవనానికి అవసరమైన సేవలు, తగినంత గృహ వసతి, ఇతర కమ్యూనిటీ సేవలు అందించాలి.

క్రూరమైన, అమానుషమైన ప్రవర్తన నుండి రక్షణ.

హింస, క్రూరత్వం, అమానవీయం, అగౌరవం, దాడి చేయడం, అవమానపర్చడం, బెదిరించడం, ఆహారం ఇవ్వకపోవడం, మహిళల పట్ల లైంగికంగా వేధించడం, మహిళ అనుమతి లేకుండా గర్భస్రావం చేయడం వంటివి నిరోధించడానికి ప్రభుత్వం అవసరమైన అన్ని చర్యలను చేపట్టాలి. అటువంటి నేరాలకు పాలుపడ్డ వారిపై చట్ట ప్రకారం 5 ఏళ్ళ పాటు జైలు శిక్ష విధించుటకు ప్రభుత్వం చర్యలు చేపట్టాలి.

ఇ) సురక్షిత తాగునీరు, అనువైన పారిశుధ్య సౌకర్యాలు కల్పించాలి.

ఎఫ్) వైకల్యం కలిగి ఉన్న వ్యక్తులకు, నోటిపై చేసిన నిర్దారిత స్థాయిలో కుటుంబ ఆదాయం పరిమితికి లోబడి, అవసరమైన సహాయ సామగ్రి, ఉపకరణాలు, మందులు, రోగ నిర్ధారణ పరీక్షలు, లోపాలు, సరిదిద్దే శస్త్ర చికిత్సలు వంటివాటిని ఉచితంగా అందించాలి.

జి) వైకల్యం కలిగి ఉన్న వ్యక్తులకు, నోటిపై చేసిన నిర్దారిత స్థాయిలో కుటుంబ ఆదాయ పరిమితికి లోబడి, పెన్షన్ సదుపాయం కల్పించాలి.

హెచ్) స్పెషల్ నిరుద్యోగ వైకల్యం గల యువకులు ఎంప్లాయ్మెంట్ ఎక్సెంచెంజ్ లో పేర్లు నమోదు చేయించుకుని, రెండేళ్ళు గడిచిన తరువాత కూడా వాళ్లకు ఆదాయం అందించే ఎటువంటి ఉపాధి కల్పించలేకపోతే, అంలాంటివాళ్ళకు నిరుద్యోగ భృత్తి ఇవ్వాలి.

ఐ) భారిమద్దతు అవసరమున్న వైకల్యం గల వ్యక్తుల సంరక్షణకులకు అలవెన్సు మంజూరుచేయాలి.

జె) ఉద్యోగి భీమా పథకం (ఇ.ఎస్.ఐ.) లేదా ప్రభుత్వ ప్రాయోజిత ఇతర భీమా పథకాలలో పరిధిలో లేని వైకల్యం గల వ్యక్తులకు సమగ్ర భీమా పథకం వర్తింపజేయాలి.

కె) వైకల్యం గల వ్యక్తులకు ప్రయోజనం అందించగలదని ప్రభుత్వం భావించే ఏ ఇతర ప్రయోజనాలనైనా వర్తింపజేయాలి.

అన్ని ప్రభుత్వ, ప్రైవేట్ ఆసుపత్రులు, ఆరోగ్య సంరక్షణ కేంద్రాలలో ఎలాంటి అవరోధాలు లేకుండా సౌకర్యాలు అందుకునే వెసులుబాటు రోగులను పట్టించుకోవడం, చికిత్స అందించడం వంటి విషయాల్లో విళ్ళకు ముందుగా ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి.

ఆయా రకాల వైకల్యాలను నిరోధించడానికి ప్రభుత్వం, స్థానిక సంస్థలు తమతమ ప్రాంతాల పరిధిలో అవసరమైన ఆరోగ్య సంరక్షణ పథకాలు, కారక్రమాలు చేపట్టాలి. దీనికోసం ప్రభుత్వం ఈ కింద తెలిపిన పనులు చేయవలసిఉంటుంది.

వైకల్యం సంభవించడానికి గల కారణాలపై సర్వేలు, విచారణలు/పరిశీలనలు, పరిశోధనలు చేయడం,

ఆయా రకాల వైకల్యాలను నిరోధించడానికి విభిన్న రకాల ప్రయత్నాలు చేపట్టాలి.

వైకల్యం సంభవించే అవకాశమున్న 'రిస్క్' కేసులని గుర్తించడానికి ఏడాదిలో కనీసం ఒకసారి పిల్లలందరికీ వైద్య పరీక్షలు నిర్వహించాలి.

వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత, ఆరోగ్యం, పారిశుద్ధ్యం వంటి అంశాలపై తగిన సమాచారం అందుబాటులో ఉంచడం వాటిపై విస్తృత స్థాయిలో అవగాహనా కార్యక్రమాలు చేపట్టాలి.

మాతా, శిశువులకు గర్భస్థ, ప్రసూతి సమయ, ప్రసూతి అనంతర సంరక్షణ

సేవలు అందించడానికి కాలానుగుణంగా ప్రభుత్వం ఇచ్చే సూచనలకు అనుగుణంగా ఉద్యోగాల ప్రమోషన్లలో రిజర్వేషన్లు అమలు చేయాలి. అయితే, చీఫ్ కమీషనర్ లేదా స్టేట్ కమీషనర్ తో సంప్రదింపుల తరువాత, సంస్థలో జరిగే పని స్వభావం బట్టి, సముచిత ప్రభుత్వం, ఏదైనా సంస్థను, ఈ రిజర్వేషన్ల పరిధి నుంచి మినహాయించవచ్చును.

ప్రతి మూడేళ్ళకు ఒకసారి సంస్థల్లో ఇలాంటి ఉద్యోగాలను గుర్తించే ప్రక్రియను సమీక్షిస్తూ ఉండాలి. ఉద్యోగాల పరంగా వైకల్యం గల వ్యక్తులకు గరిష్ట వయోపరిమితిని ప్రభుత్వం తనకు సహేతుకమని అనిపించిన రీతిలో నిర్ధారించవచ్చును.

ప్రభుత్వం స్థానిక సంస్థలు తమతమ ఆర్థిక పరిమితులకు లోబడి, ప్రైవేట్ సంస్థల్లో మొత్తం ఉద్యోగుల్లో కనీసం 5% ఉద్యోగులు వైకల్యం గల వ్యక్తులు ఉండే రీతిలో చూడడానికిగాను, ఆ ప్రైవేట్ సంస్థల యాజమాన్యాలను తగిన ప్రోత్సాహక రాయితీలు అందించవచ్చు.

వ్యవసాయ భూములు, గృహ వసతి కేటాయింపుల పరంగా వైకల్యంగల వ్యక్తుల పట్ల సానుకూల దృష్టితో ప్రభుత్వం, స్థానిక సంస్థలు వాళ్ళకు ఆ కేటాయింపుల్లో 5% రిజర్వేషన్ అమలు చేసే రీతిలో తగిన పథకాలు రూపొందించాలి. అన్ని రకాల పేదరిక నిర్మూలన పథకాలు, ఇతర అభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో ప్రయోజనాలు అందించే పరంగా, వైకల్యం ఉన్న మహిళలకు తగిన ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి, హౌసింగ్, వసతి, వ్యాపారం లేదా ఏదేని సంస్థ ఏర్పాటు లేదా రిక్రియేషన్ సెంటర్లు లేదా ఏదైనా ఉత్పత్తి కేంద్రాలు ఏర్పాటు కోసం రాయితీతో కూడిన భూమి కేటాయింపుల పరంగా వైకల్యంగల వ్యక్తులకు 5% రిజర్వేషన్ అమలుచేయడానికి కూడా ప్రభుత్వం తగిన చర్యలు చేపట్టాలి.

అధిక మద్దతు అవసరముందని భావించే కనీసం వైకల్యంగల వ్యక్తులు, లేదా వారి పక్షాన ఎవరైనా వ్యక్తి లేదా సంస్థ, సంబంధిత ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన అధికారిని అట్టి మద్దతు కోసం నివేదించవచ్చును. అర్జీపెట్టుకోవచ్చును.

సెక్షన్ 39 అవగాహన - ప్రచారం

సముచిత ప్రభుత్వం (అంటే కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అని అర్థం), చీఫ్ కమీషనర్ లేదా స్టేట్ కమీషనర్ తో జరిపే సంప్రదింపుల మేరకు, వికలాంగ వ్యక్తులకు ఉండే హక్కులపై ప్రజల్లో అవగాహనా కార్యక్రమాలు, సున్నితత్వం పెంపొందించే కార్యక్రమాలు నిర్వహించడానికి తగిన ప్రోత్సాహం, సాయం అందించాలి. వాటిని

అవసరమైన చర్యలు చేపట్టాలి.

ప్రీస్కూళ్ళు, స్కూళ్ళు, ప్రాథమిక ఆరోగ్య సంరక్షణ కేంద్రాలు, గ్రామస్థాయి కార్యకర్తలు, అంగన్ వాడీ వర్కర్ల ద్వారా ప్రజల్లో చైతన్యపూరిత అవగాహన పెంచాలి.

వైకల్యం సంభవించడానికి గల కారణాలు, వాటిని నిరోధించే పద్ధతులపై టెలివిజన్, రేడియో, ఇతర మాస్ మీడియా ప్రసార సాధనాల ద్వారా సాధరణ ప్రజాసీకంలో విస్తృత అవగాహన కల్పించాలి.

లైంగిక, పునరుత్పత్తి ఆరోగ్య సంరక్షణ సేవలు, ముఖ్యంగా వైకల్యం కలిగిన మహిళల కోసం.

వైకల్యం గల మహిళలకు లైంగిక పరమైన పునరుత్పత్తి పరమైన ఆరోగ్యసేవలు ప్రత్యేకంగా అందించాలి.

సెక్షన్ 26: భీమాపథకాలు

సంబంధిత ప్రభుత్వం వైకల్యంగల ఉద్యోగులకు ప్రత్యేక ప్రకటన ద్వారా భీమా పథకాలను రూపొందించాలి.

సెక్షన్ 27: పునరావాసం

వైకల్యంగల వ్యక్తులందరికీ అధికారిక వ్యవస్థలు వారివారి ఆర్థిక సామర్థ్యం, అభివృద్ధిని బట్టి పునరావాస సేవలు, కారక్రమాలు, ఆరోగ్య, విద్య, ఉపాధి రంగాలకు సంబంధించి కార్యక్రమాలు చేపట్టాలి. ఈలక్ష్యాల కోసం సంబంధిత అధికార వ్యవస్థలు, ప్రభుత్వాలు, ప్రభుత్వేతర సంస్థలని తప్పక సంప్రదించాలి. ఆర్థిక సహాయం అందించాలి.

సెక్షన్ 28: పరిశోధన అభివృద్ధి.

వైకల్యంగల వ్యక్తుల సాధికారతకు అవసరమైన, వసతి పునరావసాల నాణ్యతకు సంబంధించిన సమస్యలపైగాని, ఇతర సమస్యలపై గాని పరిశోధనను, అభివృద్ధిని, వ్యక్తులద్వారాను, సంస్థలద్వారాను ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా ప్రవేశపెట్టాలి.

సెక్షన్ 29: సంస్కృతి - వినోదం.

వైకల్యంగల వ్యక్తులు సాంస్కృతిక, వినోదం, సాంఘిక కారక్రమాలు విహారము, నృత్యము, కళలు, మొదలకు కార్యక్రమాలలో పాల్గొనటానికి అవకాశం కల్పించాలి.

సంజ్ఞల భాషతోను ఆ భాష అనువాదముతోను సబ్ టైటిల్ తో టి.వి కార్యక్రమాలు రూపొందించడం ద్వారా బదిలీలు వాటిలో పాల్గొనేటట్లు చూడాలి.

ప్రామాణిక వైకల్యం గల విద్యార్థుల కోసం ప్రభుత్వ విద్యా సంస్థల్లోను ప్రభుత్వం నుండి నిధులు పొందే సంస్థల్లోను 5% సీట్లు తప్పక కేటాయించాలి.

ఉన్నత విద్యాసంస్థలలో ప్రామాణిక వైకల్యం గల విద్యార్థుల ప్రవేశం కొరకు వారి వయస్సు 5 సం||రాలు సడలించాలి. **సెక్షన్ 34: ఉద్యోగాలలో రిజర్వేషన్.**

సముచిత ప్రభుత్వం తనకు సంబంధించిన అన్ని సంస్థల్లో అందుబాటులో ఉన్న మొత్తం ఉద్యోగాల్లో 4% తక్కువ కాకుండా ఉద్యోగాలను వైకల్యం గల వ్యక్తుల కోసం రిజర్వ్ చేయాలి.

విస్తృతస్థాయిలో నిర్వహించే చర్యలు చెప్పటాల్సి వైకల్యం ఉన్న వ్యక్తులను సమాజంలో అందరితో పాటు కలపడం, వాళ్లకు ఉండే వైవిధ్యము గౌరవించడం వంటి విలువలను ప్రోత్సహించాలి. స్కూళ్ళు, కాలేజీలతోపాటు ప్రొఫెషనల్ స్థాయిలో ఇలాంటి అవగాహనా, చైతన్య కార్యక్రమాలు నిర్వహించాలి., వైకల్యంగల వ్యక్తులకు ఉండే హక్కులకు సంబంధించిన అంశాలను స్కూల్, కాలేజీ స్థాయి పాఠ్యాంశాలలో చేర్చాలి.

సెక్షన్ 40: అందుబాటు.

పట్టణ, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో భౌతిక వాతావరణంలో రవాణా వ్యవస్థలో, సమాచార భావవ్యక్తీకరణ వ్యవస్థలో వీటన్నిటిలో సముచిత సాంకేతిక పరిజ్ఞానము విదానాలతో కూడిన అందుబాటు ప్రమాణాలు, వైకల్యంగల వ్యక్తులకు ఉండేవిధంగా ప్రత్యేక నిబంధనలను, ప్రధాన కమీషనర్ తో సంప్రదించి, కేంద్రప్రభుత్వం, విధించాలి.

సెక్షన్ 41: రవాణా సౌకర్యాలు - అందుబాటు.

వైకల్యంగల వ్యక్తులకు, నిర్దేశించిన ప్రమాణాల మేరకు, బస్ స్టాపులు, రైల్వే స్టేషన్లు, విమానాశ్రయాలు వంటి ప్రదేశాలలో తగిన సౌకర్యాలు కల్పించాలని ఈ చట్టం నిర్దేశిస్తోంది. అందే రీతిలో పార్కింగ్ స్థలాలు, టాయిలెట్లు, టికెట్ కౌంటర్లు, టికెట్ మెషిన్ల దగ్గర కూడా వైకల్యంగల వ్యక్తుల సౌకర్యం మేరకు అవసరమైన అన్ని ఏర్పాట్లుచేయాలి.

సెక్షన్ 42: సమాచార మరియు భావ వ్యక్తీకరణ సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అందుబాటు.

వైకల్యం ఉన్న వ్యక్తులకు శ్రవణ, ముద్రణ ఎలక్ట్రానిక్స్ మీడియా సాధనాలు అనువైన రీతిలో అందుబాటులో ఉండేలా సముచిత ప్రభుత్వం తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి, అలాంటి వ్యక్తులకు ఎలక్ట్రానిక్ ప్రసార సాధనాలు, సాంకేతికతతో పాటు, వారు ఉపయోగించే సాంకేతికతతో పాటు, భాషను అన్వయించే సాంకేతికత కూడా అందుబాటులో ఉండేలా చర్యలు చేపట్టాలి.

సెక్షన్ 45: ఉన్న భవన, ఆవరణ, సముదాయాలలో అందుబాటుకు అనుగుణ మార్పులకు కాలపరిమితి.

కేంద్రప్రభుత్వం రూపొందించే నియామాల మేరకు, ఆ నియమాలు అమల్లోకి వచ్చిన తేది నుంచి ఐదేళ్ళ గడువు లోపల, అన్ని రకాల ప్రభుత్వ భవనాలలోనూ, వైకల్యం గల వ్యక్తులకు అందుబాటులో ఉండే రీతిలో అనువైన, అవసరమైన అన్ని సౌకర్యాలు సమాకూర్చాలి.

సెక్షన్ 60: వైకల్యంపై కేంద్ర సలహాబోర్డు వ్యవస్థీకరణ.

కేంద్రప్రభుత్వం ఒక నోటిఫికేషన్ ద్వారా, ఈ చట్టంలో తెలిపిన విధుల నిర్వహణకుగాను, కేంద్ర స్థాయిలో వైకల్యంపై కేంద్ర సలహా సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేస్తుంది.

సెక్షన్ 66: వైకల్యంపై రాష్ట్రం సలహా బోర్డు.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నోటిఫికేషన్ ద్వారా వైకల్యం గురించి ఒక రాష్ట్ర సలహా బోర్డును తమకు ఈ చట్టం ప్రకారం ఇవ్వబడిన అధికారాలను వినియోగించటానికి, విధులు నిర్వర్తించటానికి ఏర్పాటు చేస్తుంది.

సెక్షన్ 72: వైకల్యంపై జిల్లా కమిటీ.

రాష్ట్రప్రభుత్వం తాను నిర్దేశించే విధులను నిర్వర్తించటానికి, వైకల్యంపై జిల్లా స్థాయి కమిటీని ఏర్పాటుచేస్తుంది.

సెక్షన్ 79 మరియు 80: రాష్ట్ర కమీషనర్ నియామకం మరియు విధులు:

అదే రీతిలో, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా రాష్ట్రస్థాయిలో 'స్టేట్ కమీషనర్'ను నియమించాలి. కేంద్ర స్థాయిలో చీఫ్ కమీషనర్ ఏ పాత్ర, బాధ్యతలను అయితే నిర్వర్తిస్తాడో, అదే పాత్ర, బాధ్యతలను రాష్ట్రస్థాయిలో ఈ స్టేట్ కమీషనర్ కు అప్పగించాలి. స్టేట్ కమీషనర్ కు సహాయం చేయడానికిగాను ఐదుగురి కంటే ఎక్కువ కాకుండా సభ్యులతో ఒక సలహా సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేయాలి. రాష్ట్రప్రభుత్వం నిర్దేశించిన రీతిలో, వైకల్యం, పునరావసరం అంశాలపై విషయ నిపుణత కలిగి ఉన్నవారిని సలహా సంఘంలో సభ్యులుగా నియామించాలి.

సెక్షన్ 84 : ప్రత్యేక కోర్టు సెక్షన్, 85 ప్రత్యేక పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్.

ఈ చట్టంలో తెలిపిన నేరాల సత్వర విచారణ జరిపే ఉద్దేశంతో, రాష్ట్రప్రభుత్వం, ఆ రాష్ట్రహైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తిని సంప్రదించిన పిదప, ప్రతి జిల్లాలోనూ ఒక సెషన్స్ కోర్టును ప్రత్యేక కోర్టుగా నిర్ధారించాలి. ఈ కోర్టులో పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ లేదా ప్రత్యేక ప్రభుత్వ న్యాయవాది వైకల్యంగల వ్యక్తుల కేసులను వాదించడానికి నియమించాలి.

అధ్యాయం 15 : వైకల్యం ఉన్న వ్యక్తుల కోసం రాష్ట్రనిధి.

వైకల్యం ఉన్న వ్యక్తులకోసం రాష్ట్రప్రభుత్వం రాష్ట్రస్థాయిలో 'రాష్ట్రనిధి'ని ఏర్పాటు చేయాలి.

సెక్షన్ 89 : చట్టం నిర్దేశించిన నిబంధనల ఉల్లంఘనకు శిక్ష.

ఈ చట్టంలో పొందుపరచిన అంశాలు లేదా తెలిపిన నియమాలలో ఏదేని అంశాన్ని లేదా నియమాన్ని ఏ వ్యక్తి అయినా ఉల్లంఘిస్తే, తొలిసారి అలాంటి నేరం చేస్తే రూ॥లు 10,000/- వరకు జరిమానా విధించలి, అదే నేరం పునరావృత్త చేసిన వ్యక్తికి రూ॥లు 50,000/- తక్కువ కాకుండా, ఐదు లక్షలు రూపాయల వరకు జరిమానాను విధించాలి.

సెక్షన్ 90 : కంపెనీల నేరాలు.

ఈ చట్టం ప్రకారం కంపెనీ, కార్పొరేట్ సంస్థ నేరము చేసినట్లు రుజువైతే న్యాయ పరమైన చర్యలు ఎదుర్కొని, శిక్షకు గురౌతారు.

సెక్షన్ 91.

కనీసం వైకల్యం గల వ్యక్తులకు చెందవలసిన ఏ లబ్ధినైన, ఎవరైనా మోసపూరితంగా పొందడం లేదా రెండూ కలిగిన శిక్షకు పాత్రులౌతారు.

సెక్షన్ 92 : అణచివేతకు, నేరాలకు శిక్ష.

ఎవరైతే - (ఎ) వైకల్యం గల ఏ వ్యక్తినైన కించపరిచే ఉద్దేశ్యంతో, ఏ స్థలంలోనైనా, బహిరంగంగానైనా ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా అవమానించిన బయపెట్టినా,

- (బి) వైకల్యం గల ఎ వ్యక్తినైన అగౌరవపరిచే ఉద్దేశ్యంతో దాడి లేదా బలప్రయోగం చేయడం, లేదా వైకల్యం గల మహిళ మాన మర్యాదలను భంగపరచినా.
- (సి) వైకల్యం గల ఏ వ్యక్తిపై పెత్తనం చేయడం లేదా అణచివేయడం, ఆ వ్యక్తి ఉద్దేశపూర్వకంగా ఆహారాన్ని లేదా పానీయాలను ఇవ్వడానికి నిరాకరించడం
- (డి) వైకల్యం గల మహిళ లేదా బాలలపై పెత్తనం చెలాయిస్తూ, తన అధిపత్యాన్ని వినియోగించి ఆ వ్యక్తిపై లైంగిక దాడి చేయడం లేదా లైంగికంగా వాడుకోవడం.
- (ఇ) వైకల్యం గల ఏ వ్యక్తిని ఉద్దేశపూర్వకంగా గాయపరచడం, ఆ వ్యక్తి యొక్క అవయవం లేదా బావాలపై దాడిచేసి వాటికి హాని కలిగించడం, అలాగే ఆ వ్యక్తికి ఉతమిచ్చే ఏ పరికరాన్ని అయిన ధ్వంసం చేయడం.
- (ఎఫ్) వైకల్యం గల మహిళలకు తీవ్రవైకల్యం కరణంగా గుర్తింపు పొందిన వైద్యుని అభిప్రాయంలోను, ఆమె సంరక్షని అనుమతితో మినహా, ఆమె అనుమతి లేకుండా గర్భం తొలగించే వైద్య కార్యక్రమాలను చేసినా, నిర్వహించినా, చేయమని అడిగినా, వారు శిక్షార్హులు వారికి కనీసం 6 నెలల నుండి 5 ఏళ్ళ వరకు జైలు శిక్ష జరిమానాతో పాటు విధించబడుతుంది.

GOVERNMENT OF TELANGANA

ABSTRACT

Department for Women, Children, Disabled and Senior Citizens – The Rights of Persons with Disabilities Act, 2016- Designation of Director, Welfare of Disabled and Senior Citizens as State Commissioner for Persons with Disabilities under the Act – Orders - Issued.

=====

DEPARTMENT FOR WOMEN, CHILDREN, DISABLED & SENIOR CITIZENS (SCHEMES)

G.O.Ms.No. 13

Dated: 15-07-2017

Read the following

1. The Rights of Persons with Disabilities Act, 2016.
2. From the Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, Hyderabad Letter. No. C/1828/2017-8, Dated:23-06-2017.

*****

ORDER

The following notification shall be published in the Extra-ordinary issue of
Telangana State Gazette, dated:15.07.2017.

NOTIFICATION

In exercise powers conferred under the sub Section (1) of the Section 79 of Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 (Central Act No. 49 of 2016), Government of Telangana hereby designate the Director, Welfare of Disabled &

Senior Citizens, Telangana, Hyderabad, as State Commissioner for Persons with Disabilities for the purposes of the Act, to perform the functions as stipulated in Section-80 of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF TELANGANA)

M. JAGADEESHWAR,

SECRETARY TO GOVERNMENT.

To

The Commissioner, Printing Stationery & Stores Purchase (Printing wing), Hyderabad (with a request to publish in the Extra-ordinary issue of the
Telangana State Gazette and furnish 500 copies to Government).

All Departments in the Telangana Secretariat, The Director,
Welfare of Disabled & Senior Citizens All Heads of
Departments.

All District Collectors in the State

The Director, Women Development & Child Welfare, Hyderabad The Joint Managing
Director,

Telangana State Vikalangula Co-operative Corporation, Hyderabad The Special
Commissioner, I&PR D

Copy to: Asst.Secy.to C.M.

P.S to Minister (WCD&SC). SF/SC.

// FORWARDED :: BY :: ORDER //

SECTION OFFICER.

GOVERNMENT OF TELANGANA
ABSTRACT

Department for Women, Children, Disabled & Senior Citizens- The Telangana State Rights of Persons with Disabilities Rules, 2018 under section 101(1) and (2) of Rights of Persons with Disabilities Act, 2016-Notification-Orders-Issued.

=====

DEPARTMENT FOR WOMEN, CHILDREN, DISABLED & SENIOR CITIZENS (SCHEMES)

G.O.Ms.No.3,

Dated : 01-05-2018.

Read:

The Rights of Person with Disabilities Act, 2016 (Central Act No.49 of 2016)

*****

ORDER:

The following notification shall be published in the Extra-ordinary issue of the Telangana State Gazette, Dated : 01-05-2018.

NOTIFICATION

In exercise of the powers conferred by section 101(1) and (2) of the Right of Persons with Disabilities Act, 2016 [Central Act No. 49 of 2016] the Government of Telangana State hereby makes the following rules, namely:-

1. Short title, Extent and Commencement:

- (1) These rules may be called the Telangana State Rights of Persons with Disabilities Rules, 2018.
- (2) These rules shall extend to the whole State of Telangana.
- (3) They shall come into force on the date of their publication in the official Gazette.

2. Definitions –

(1) In these rules, unless the context otherwise requires,-

- (a) “Act” means the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 (Central Act No.49 of 2016);
- (b) “certificate” means a certificate of disability issued by a certifying authority referred to in sub-section (1) of section 57 of the Act;
- (c) “certificate of registration” means a certificate of registration issued by the competent authority under section 50 of the Act;
- (d) “State Advisory Board” means the board constituted under section 66 of the Act;

- (e) "District-level Committee" means the District-level Committee constituted by the State Government under section 72 of the Act;
- (f) "Form" means a form appended to these rules.
- (g) "State" means the State of Telangana;
- (h) "State Commissioner" means the State Commissioner appointed by the State Government under section 79 of the Act and in terms of these rules;
- (i) "State Fund" means the Fund constituted under section 88(1) of the Act.

(2) Words and expressions used herein and not defined but defined in the Act shall have the meanings respectively assigned to them in the Act.

3. State Committee for Research on Disability:-

(1) The Committee for Research on Disability at the State level shall consist of the following members, namely:-

- i. Commissioner, Health & Family Welfare - Chairman
- ii. Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, - Member /
- iii. Director, Telangana Vydya Vidhana Parishad - Member
- iv. Director, National Institute for the Empowerment of - Member Persons with Intellectual Disabilities (Divyangjan) or his nominee
- v. Director, National Institute for Visually - Member Handicapped, Secunderabad or his nominee
- vi. Director, National Institute for Hearing - Member Handicapped, Secunderabad or his nominee
- vii. Superintendent, Institute of Mental Health, - Member Erragadda, Hyderabad
- viii. Representatives from each of Non- Governmental - Member Organizations, working for cause of Visually Handicapped, Hearing Handicapped, Mentally Retarded and for Orthopedically Handicapped to be nominated by Director, Disabled Welfare

(2) The Chairperson may invite any expert as a special invitee.

(3) Tenure of the nominated members shall be for a period of three years from the date of appointment but the nominated members shall be eligible for re-nomination for one more term.

4. Limited Guardianship:-

- (1) A District Court or any designated authority as designated by the State Government on its own or otherwise shall grant the support of limited guardianship to a person with disability to take a legally binding decision on his behalf.
- (2) The District Court or the designated authority before granting limited guardianship for the person with disability shall satisfy itself that such person is not in a position to take legally binding decision of his own.
- (3) The District Court or the designated authority shall take a decision preferably within a period of two months from the date of receipt of the application regarding grant of limited guardianship or from the date of coming to his notice of the need of such limited guardianship:

Provided that the consent of the person to act as a limited guardian shall also be obtained before grant of such limited guardianship.
- (4) The validity of the limited guardianship as appointed under sub-rule (1) shall be initially for a period of five years which can be further extended by the District Court or the designated authority as the case may be:

Provided that the District Court or the designated authority shall follow the same procedure while extending the validity of the limited guardianship as followed while granting' the initial guardianship.
- (5) While granting the support of such limited guardianship 'the Court or the designated authority shall consider a suitable person to be appointed as a limited guardianship in the following preference of merit:-
  - (a) The parents or adult children of the person with Disability;
  - (b) Immediate brother or sister;
  - (c) Other Blood relatives or care givers or prominent personality of the locality.
- (6) Only those individuals who are over the age of 18 years and who have not been previously convicted of any cognizable offence as defined in the Code of Criminal Procedure, 1973 (Central Act No.1 of 1974) shall be appointed.
- (7) The limited guardian appointed under sub-rule (1) shall consult the person with disability in all matters before taking any legally binding decisions on his behalf.
- (8) The appointed limited guardian shall ensure that the legally binding decisions taken on behalf of the person with disability are in the interest of the person with disability.

(9) The Village Revenue Officer or Mandal Revenue Officer on the close proximity to the Persons with Disabilities shall conduct periodical verification on;

- a) The wellbeing of Persons with Disabilities under Legal Guardianship;
- b) The conduct of legal guardian appointed under sub-rule(1) in relation to fulfillment of his/her obligation:

Provided that the concerned officer who is specified in sub-rule (9) is not satisfying at any point of verification he shall bring the same to the notice of the guardianship issuing Authority.

The Village Revenue Officer or Mandal Revenue Officer required to submit the report to the District Welfare Officer/Assistant Director of the Department.

- (10) In so far as cases relating to Mentally Retorted, Autism, Cerebral Palsy and Multiple Disabilities, the guardians appointed by Local Level committee constituted under National Trust Act shall also be in force.

5. Application for, and grant of certificate of registration.-

(1) A person desirous of establishing or maintaining an institution for Persons with Disabilities may make an application in Form 'A' to the competent authority of the district referred to in section 51 of the Act.

(2) Every application made under sub-rule (1) shall be accompanied with:

- (a) documentary evidence of work in the area of disability;
- (b) the Constitution or bye laws or regulations governing the institution.
- (c) audited statements and details of grants received in the last three years, preceding the date of application;
- (d) a statement regarding total number of persons employed in the Institution along with their respective duties;
- (e) the number of professionals employed in the Institution;
- (f) a statement regarding qualifications of the professionals employed by the Institution; and
- (g) the proof of residence of the applicant.

(3) Every application made under sub rule (1) shall comply with the following requirements in respect of the concerned institution, namely:

- (a) that the institution had been working in the field of rehabilitation of persons with disabilities for not less than three years

immediately before the date on which the application is made;

- (b) that the institution is registered under the Indian Societies Registration Act, 1860 (Central Act XXI of 1860) or under any other law for the time being in force in the State of Telangana and a copy of such registration certificate along with the bye-laws and memorandum of association of the society shall accompany the application;
  - (c) that the institution has not been running to profit any individual or a body of individuals; an affidavit shall be submitted.
  - (d) that the institution has employed professionals registered with the Rehabilitation Council of India or Medical Council of India to cater to the special needs of children with disabilities or any other professional body competent to certify such profession;
  - (e) that the institution has adequate teaching and learning material for the persons with disabilities;
  - (f) that the institution has submitted its audited accounts and annual reports of last three years with the competent authority; and
  - (g) that the institution shall submit Aadhar card, photo, PAN card of the office bearers.
- (4) The certificate of registration under this rule, unless revoked under section 52 of the Act, shall remain in force for a period of five years on and from the date on which it is granted or renewed.
- (5) The District Welfare Officer, Department for Women, Children, Disabled & Senior Citizens of the concerned District shall issue registration certificate to the institutions applied for registration in Form-B appended to these Rules within a period of 90 days.
- (6) All the Institutions those have already registered, need to obtain afresh registration certificate under these Rules.
- (7) An application for the renewal of certificate of registration shall, be made in the same manner as the application for grant of certificate: under sub-rule (1) accompanied with the previous certificate of registration:

Provided that such application shall be made before sixty days of the expiry of the validity of such certificate;

Provided further that the District Welfare Officer, Dept., for Women, Children, Disabled & Senior Citizens may consider application for renewal of the certificate of registration after 60 days but not later than 120 days, if he/she is satisfied that sufficient reasons has 'been provided for such delay.

(8) If the application for renewal of certificate of registration is made before its expiry as specified in the proviso to sub-rule (7), the certificate of registration shall continue to be in force until orders are passed on the application and the certificate of registration shall be deemed to have expired if application for its renewal is not made within sixty days as specified in the said proviso.

(9) Every application made under sub-rule (1) or sub rule (5), in which the competent authority referred to in sub-section (1) of section 51 of the Act, is satisfied that the requirements for grant of certificate of registration under the Act and these rules have been complied with, shall be disposed of within a period of ninety (90) days thereafter.

6. Appeal against the order of District Welfare Officer- Any person aggrieved by the order of the District Welfare Officer referred to in sub-section (1) of section 51 of the Act, refusing to grant a certificate of registration or revoking a certificate of registration may, within three months from the date of the order, prefer an appeal against that order to the appellate authority, Director of Welfare of Disabled & Senior Citizens Department and the appellate authority may after such enquiry into the matter as it considers necessary and after giving the appellant an opportunity of hearing, make such order as it thinks fit. Order of the Appellate Authority shall be final.

7. Appeal against the decision of the authority issuing certificate of disability.-

(1) Any person aggrieved with the decision of the authority issuing the certificate of disability may within ninety (90) days from the date of the decision, prefer an appeal to the appellate authority designated by the State Government for the purpose under sub-section (1) of section 59 of the Act in the following manner:-

(a) The appeal shall contain brief background and the grounds for making the appeal.

(b) The appeal shall be accompanied by a copy of the certificate of disability or letter of rejection issued by the certifying authority.

Provided that where a person with disability is a minor or suffering from any disability which renders him unfit to make such an appeal himself, the appeal on his behalf may be made by his legal or limited guardian as the case may be.

(2) On receipt of such appeal, the appellate authority shall provide the Appellant an opportunity to present his case and thereafter pass such reasoned and detailed order as it may deem appropriate.

8. State Advisory Board.-

(1) The State Advisory Board shall consist of, –

- (a) The Minister in charge of the Department in the State Government dealing with disability matters, as Chairperson-Ex-officio;
- (b) Secretaries to the State Government in charge of the Departments of Disability Affairs, School Education, Literacy and Higher Education, Women and Child Development, Finance & Planning, Personnel & Training, Medical, Health and Family Welfare, Rural Development, Panchayati Raj, Industrial Policy and Promotion, Labor and Employment, Municipal and Urban Development, Housing and Urban Poverty Alleviation, Science and Technology, Information Technology, Public Enterprises, Youth Affairs and Sports, Roads & Transport and any other Department, which the State Government considers necessary as Members, ex-officio;
- (c) Three Members of the State Legislature of whom two shall be elected by the Legislative Assembly and one from legislative Council, as Members;

(d) Members to be nominated by the State Government:-

- (i) five Members who are experts in the field of disability and rehabilitation;
- (ii) five Members to be nominated by the State Government by rotation to represent the districts in such manner as may be prescribed;

Provided that no nomination under this sub-clause shall be made except on the recommendation of the district administration concerned;

- (iii) ten persons as far as practicable, being persons with disabilities, to represent Non-Governmental Organizations or associations which are concerned with disabilities;

Provided that out of the ten persons nominated under this clause, at least five shall be women and at least one person each shall be from the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes:

- (iv) not more than three representatives of the State Chamber of Commerce and Industry:

(e) Officer not below the rank of Joint Secretary in the Department dealing with disability matters in the State Government, as Member-Secretary, ex-officio.

9. Allowances for the Members of the State Advisory Board:-

- (1) The non-official Members of the State Advisory Board on disability, shall be paid an allowance of rupees two thousand per day for each day of the actual meetings of the said Board. Provided that it shall meet at least once in every six months
- (2) The State Advisory Board shall perform the functions under provisions stipulated in the section 71 of the Act.

10. District-level Committee:-

- (1) The District-Level Committee on disability referred to in Section 72 of the Act shall consist of: -
District Collector Ex officio Chairperson;

ii. Superintendent of Police	-	Vice Chairman
iii. Chief Executive Officer, Zilla Parishad	-	Member;
iv. Project Director, DRDA	-	Member;
v. District Social Welfare Officer	-	Member;
vi. District Education Officer	-	Member;
vii. Public Prosecutor	-	Member;
viii. Civil Surgeon or District Coordinator Hospital Services	-	Member;
ix. a Psychiatrist of the District Hospital	-	Member;
x. District Lead Bank Manager	-	Member;
xi. Project Director, Mission for Elimination of Poverty in Municipal Areas	-	Member;
xii. Superintendent Engineer, Roads and Building	-	Member;
xiii. District Public Relations Officer	-	Member;
xiv. Project Director, Urban Community Development (Municipal Corporation)	-	Member; Program
xv. Superintendent Engineer, Panchayath Raj	-	Member;
xvi. Five persons as representatives of the registered organizations, from each of the five groups of specified disabilities in the schedule to the Act, to be nominated by the District Collector for a term of two years.		
xvii. Five eminent, knowledgeable and experienced persons with bench mark disabilities, out of whom at least one shall be a woman and one shall be a member belonging to Schedule Castes or Schedule Tribes, to be nominated by the District Collector – as Members for a term of two years.		
xviii. District Employment Officer	-	Member;
xix. District Manager, District Industries Department	-	Member;
xx. Any other member as invited by the Chairperson	-	Chairperson;

- xxi. District Welfare Officer, Women, Children, Disabled & Senior Citizens. - Member secretary;

(2) The Non-Official Members of the District Level Committee may be nominated for a period of two years.

(3) The District Level Committee on Disability shall conduct meetings twice in a year.

11. Functions of the Committee - The District-Level Committee on disability shall perform the following functions, namely:-

- (a) Advise the District Authorities on matters relating to rehabilitation and empowerment of persons with disabilities.
- (b) Monitor the implementation of the provisions of the Act and the rules made there under by the District authorities.
- (c) Assist the District authorities in implementation of schemes and programmes of the Government for empowerment of persons with disabilities.
- (d) Look into the complaints relating to non-implementation of the provisions of the Act by the District authorities and recommend suitable remedial measures to the concerned authority to redress such complaints.
- (e) look into the appeal made by the employees of Government establishments aggrieved with the action taken by the District level establishments under sub-section (4) of section 23 of the Act and recommend appropriate measures.
- (f) Any other functions as may be assigned by the State Government from time to time;

12. No proceedings to be invalid due to vacancy or any defect:-No proceedings of the State Advisory Board on Disability or a District-Level Committee on disability shall be invalid by reasons of existence of any vacancy in or any defect in the constitution of the Board.

13. Qualification for appointment of State Commissioner.- A person shall not be qualified to be appointed as a State Commissioner, for Persons with Disabilities under sub-section (1) of Section 79 of the Act unless,-

- (i) has special knowledge or practical experience in respect of the matters relating to rehabilitation of persons with disabilities;
- (ii) has not attained the age of 65 years as on the date of appointment
- (iii) has at least 20 years administrative experience in either as Group A or above cadre of Central Government or Group I or above cadre officer of State Government.

14. Mode of appointment of the State Commissioner.-

- (1) At least six months before the post of State Commissioner is due to fall vacant, an advertisement shall be published in at least two National or State level daily newspapers, one in English and the other in the vernacular language inviting applications for the post from eligible candidates fulfilling the criteria mentioned in Rule 13.
- (2) A Screening Committee shall be constituted by the State Government under section 79 of the Act to recommend to it, a panel of three suitable candidates for the post of the State Commissioner.
- (3) Composition of the Screening Committee as follows:
  - I. Minister dealing with disability affairs - Chairman
  - II. Director, Women Development & Child Welfare - Member
  - III. Director, Health & Family Welfare - Member
  - IV. Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens - Convener
- (4) The State Government shall appoint one of the candidates out of the panel recommended by the Screening Committee under sub-rule (2) as the State Commissioner.
- (5) Till the appointment of the State Commissioner, the State Government may designate or depute any senior state cadre officer, dealing with the subject of disability, to discharge the functions of the Commission

15. Term of the State Commissioner.-

- (1) The State Commissioner shall be appointed on full-time basis for a period of three years from the date on which he assumes office, or till he attains the age of sixty-five years, whichever is earlier.
- (2) A person may serve as State Commissioner for a maximum of two terms, subject to the upper age limit of sixty-five years.

16. Salary and allowances of the State Commissioner.-

- (1) The salary and allowances of the State Commissioner shall be the salary and allowances are as follows:

Sl. No	Particular of Allowances	Amount of Rs.
1	Lump-sum salary per month	1,00,000/-

2	Rent free accommodation if Government Quarter is allotted or Rs.50,000 as HRA if living in rented/own house	
3	i. Conveyance Allowance (if they are using their own car).	30,000/-
	ii. Fuel Charges	15,000/-
4	Medical reimbursement as per G.O.Ms.No.413, Dt: 09-12-2004 and G.O.Ms.No.447, Dated: 11-07-2008.	On par with AIS Officers/Ministers
5	One BSNL phone at residence and one cell phone connection will be provided as per scale the guidelines issued in G.O.Rt.No.39, ITE &C Deptt., dated:15-03-2018.	

17. Resignation and removal:-

- (1) The State Commissioner may, by notice in writing, under his hand, addressed to the State Government, resign from his post.
- (2) The State Government shall remove the State Commissioner from his office, if he :-
  - (a) comes an un discharged insolvent; or
  - (b) engages himself during his term of office in any paid employment or activity outside the duties of his office; or
  - (c) is convicted and sentenced to imprisonment for an offence which in the opinion of the State Government involves moral turpitude; or
  - (d) is in the opinion of the State Government, unfit to continue in office by reason of infirmity of mind or body or serious default in the performance of his functions as laid down in the Act; or
  - (e) without obtaining leave of absence from the State Government, remains absent from duty for a consecutive period of 30 days or more; or
  - (f) has, in the opinion of the State Government, so abused the position of the State Commissioner as to render his continuance in the office detrimental to the interest of persons with disability: Provided that no State Commissioner shall be removed from office under this rule except after following the procedure, mutatis mutandis, applicable for removal of a Group -I officer of the State Government.
  - (g) The State Government may suspend a State Commissioner, in respect of whom proceedings for removal have been commenced in accordance with sub-rule (2), pending conclusion of such proceedings.

18. Office of the State Commissioner. –

- (1) The State Government shall ensure that the office of the State Commissioner is located in a place easily accessible to persons with disabilities and an adequately staffed with appropriate personnel necessary for the State Commissioner to discharge his duties effectively and efficiently.
- (2) The following personnel's shall assist the State Commissioner to discharge duties in effective way:
  - a) Secretary to State Commissioner: Deputation from any Government Department not below the cadre of Assistant Director.
  - b) Three Consultants
    1. Legal
    2. Administrative on contractual basis @ 50,000,-/ per month
    3. Disability Rehabilitation
  - c) Three Assistants/ Data Entry Operators – On outsourcing basis.

19. Constitution of the Advisory Committee to assist the State Commissioner.- The State Government shall, for the purposes of sub-section (7) of section 79 of the Act, appoint an Advisory Committee comprising five experts to represent each of the five groups of specified disabilities mentioned in the Schedule to the Act, of whom one shall be woman.

- (a) The tenure of the members of the Advisory Committee shall be for a period of two years and the members shall not be eligible for re-nomination;

Page 9 of 13

- (b) The State Commissioner may invite subject or domain expert as per the need who shall assist him in meeting or hearing and in preparation of the report;
- (c) The non-official members of the Advisory Committee, shall be paid an allowance of Rupees 2,000/- per day for each day of the actual meeting;
- (d) The Committee shall meet at least once in a year or as and when necessary;
- (e) The Committee shall deliberate on the issues brought before it by the State Commissioner and give its opinion;
- (f) The Committee shall perform any other function assigned by the State Commissioner.

20. Procedure to be followed by State Commissioner.-The State Commissioner appointed under section 79 of the Act, shall perform the functions stipulated in the section 80 of the Act.

21. Submission of annual reports.-

- (1) The State Commissioner shall as soon as may be possible after the end of the financial year, but not later than the 30th day of September in the next year ensuing, prepare and submit to the State Government an annual report giving a complete account of his activities during the said financial year.
- (2) In particular, the annual report referred to in sub-rule (1) shall be in the form so that the details of separate matters be provided under separate heads inter-alia containing therein information in respect of each of the following matters, namely:-
- names of officers and employees in the office of the State commissioner and a chart showing the organizational set up;
  - the functions which the State Commissioner has been empowered under the Act and the highlights of the performance in this regard;
  - the main recommendations made by the State Commissioner;
  - progress made in the implementation of the Act in the State; and
  - any other matter deemed appropriate for inclusion by the State Commissioner or specified by the State Government from time to time to be included in the report.

22. Appointment of Special Public Prosecutor: (1) The Special Public Prosecutor may be appointed by the State Government in Home Department and fee shall be paid as prescribed by Government.

23. State Fund for Persons with Disabilities and its management.-

- (1) There shall be credited to the State Fund for persons with disabilities hereinafter referred to as "the State Fund":-
- all sums received by way of grant, gifts, donations, benefactions bequests or transfers;
  - all sums received from the State Government including grants-in-aid; and
  - all sums from such other sources as may be decided by the State Government.
- (2) There shall be executive committee consisting of following members to manage the State Fund:-
- Principal Secretary or Secretary to Government, - Chairperson;
Dept.for Women, Children, Disabled & Senior Citizens
  - The Director, Women Development & Child Welfare - Member
Department, Hyderabad
  - The Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, - Member

Department

Secretary

- (3) The Member Secretary shall open a Bank account in any Nationalized Bank for the purpose of State Fund;
- (4) A set of Books of Accounts shall be maintained for the purpose of State Fund. Annual income and expenditure statement and other accounts as may be required by CAG shall be checked and authorized by Chartered Accountant appointed by Executive Committee.

24. Utilisation of the State Fund.-

- (1) The State Fund shall be utilized for the following purposes, namely:-
- financial assistance in the areas which are not specifically covered under any scheme and programme of the State Government;
  - administrative and other expenses of the Fund, as may be required to be incurred by or under the Act;
  - such other purposes as may be decided by the Executive Committee; and
  - review should be made in interval of every three months to assess status on mobilization and utilization of state fund
- Provided, the Executive Committee may also review the quantum of corpus fund on interval of every five years and make recommendations to Government.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF TELANGANA)

M. JAGADEESHWAR,
SECRETARY TO GOVERNMENT.

To

The Commissioner, Printing & Stationery, Hyderabad (with a request to publish in the Extra ordinary issue of Telangana Gazette, Dated:01.05.2018 and furnish (500)copies to the Govt.

The Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens Department, Hyderabad. The Director, Women Development & Child Welfare Department, Hyderabad. All the District Collector & Magistrate, Telangana State.
All the Members (through Director, WD&SC)

Copy to:

The Law Department,
The PS to Principal Secretary to Chief Minister. The
P.S. to Chief Secretary

The PS to Minister for WCD&SC.

The P.S. to Secretary to Govt., Deptt., for WCD&SC. SF/
SC.

// FORWARDED :: BY ORDER //

SECTION OFFICER.

వికలాంగుల హక్కుల చట్టం 2016 దేశవ్యాప్తంగా ఫిబ్రవరి 19 నుండి అమలోకి వచ్చింది. ఈ చట్టం సెక్షన్ 101(1), (2) ప్రకారం రాష్ట్రప్రభుత్వ అధికారాలతో చట్టం అమలుకై నియమాలతో కూడిన ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు తేది 01-05-2018 నాడు అధికారిక గెజిట్ జారీచేసింది.

వికలాంగులకు ధృవీకరణ పత్రము జారీచేయుట, వికలాంగులపై పని చేస్తున్న సంస్థలకు గుర్తింపు, రాష్ట్ర సలహా సంఘం, జిల్లా కమిటీలు, రాష్ట్ర కమీషనర్ నియామకం, రాష్ట్ర పరిశోధన కమిటీ, సంరక్షకుని నియామకం, అప్పీలేట్ అధారీటీలు తదితర అంశాలపై తగిన నియమ నిబంధనలను పై ఉత్తర్వుల ద్వారా జారీచేశారు.

GOVERNMENT OF TELANGANA
ABSTRACT

Department for Women, Children, Disabled and Senior Citizens - Constitution of Medical Boards and Appellate Medical Authorities for issuing disability Certificate-Guidelines for evaluation of various disabilities and Procedure for Certification-Comprehensive – orders - Issued.

DEPARTMENT FOR WOMEN, CHILDREN, DISABLED AND SENIOR
CITIZENS (SCHEMES)

G.O.Ms.No.5,

Dated:13.06.2018.

Read the following:

1. G.O.Ms.No.31, Women Development, Child Welfare & Disabled Welfare (DW) Department, Dated: 01.12.2009.
2. The Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 (Central Act No. 49 of 2016).
3. Guidelines issued by the Government of India for the purpose of assessing the extent of specified disability in a person included under the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016.
4. From the Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, letter No. C/1828/ 2017-3 & 4, Dated: 22.01.2018.

ORDER:-

In the G.O. 1st read above comprehensive orders were issued for evaluation of various disabilities and procedure for certification and constituting Medical Boards for assessing degree of disability of persons with Disabilities and Appellate Medical Boards duly adopting the guidelines issued by the Government of India under Persons with Disabilities Act, 1995.

2. In the reference 2nd read above, the Government of India has enacted the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 by repealing the existing Persons with Disabilities Act, 1995 which came into force with effect from 19.04.2017.

3. In the reference 3rd read above, the Government of India has notified the guidelines for evaluation and assessment of various disabilities in persons included under Section 56th of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 and procedure for certification after having considered the recommendations of the Ministry of Health and Family Welfare by superseding the existing guidelines under PwD Act, 1995.

పై ఉత్తర్వు ప్రకారం జిల్లా మెడికల్ బోర్డుకి దరఖాస్తు చేసుకున్న వారికి 20 రోజులలో భారతప్రభుత్వ మార్గదర్శకాల మేరకు దేశవ్యాప్తంగా చెల్లుబాటు అయ్యే దృవీకరణ పత్రము జారీచేయబడును. దృవీకరణ పత్రము పోయినచో పోలీస్ ఎఫ్.ఐ.ఆర్ పత్రముతో దరఖాస్తు చేసుకుంటే వారికి 20 రోజులలో దృవీకరణ పత్రము జారీచేయబడును. దృవీకరణ పత్రములో వికలాత్వ శాతములో వివాదములు ఉంటే రాష్ట్ర పునర్విచారణ అధికారులను సంప్రదించి నెలలోపునే తగిన న్యాయం పొందవచ్చును.

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

4. In the reference 4th read above, the Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens has requested to issue guidelines and comprehensive orders for evaluation of specific disabilities covered in Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 and procedure for certification duly adopting the guidelines issued by Ministry of Social Justice and Empowerment, Government of India.
5. In exercise of powers conferred by Section 57 and 59 of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 and guidelines issued by the Government of India in the reference 3rd read above and in supersession of the orders issued in the G.O 1st read above and after consultation with Health Medical and Family Welfare Department Government after careful examination hereby issues the following comprehensive orders:
6. (1) the definitions of the following disabilities as mentioned in the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 are adopted:
- i. Locomotor disability including cerebral palsy, leprosy cured, dwarfism, acid attack victims and muscular dystrophy;
  - ii. Blindness and low-vision;
  - iii. Deaf and hard of hearing and speech and language disability;
  - iv. Intellectual disability and specific learning disabilities;
  - v. Mental illness;
  - vi. Disability caused due to Chronic neurological conditions;
  - vii. Disability caused Blood disorder i.e., hemophilia, thalassemia and sickle cell disease; and
  - viii. Multiple disabilities.

(2). Evaluation and Issue of Disability Certificate:

The guidelines for evaluation of various disabilities and procedure for certification and validity of certificate issued by the government of India in the reference 3rd read above enclosed as annexure shall be followed.

- (3). The Government hereby constitute the Medical Boards/Certifying authority for certification of all disabilities mentioned in RPwD Act, 2016 and all the District Head quarter/Government teaching Hospitals are hereby notified as District Medical Boards and authorized to give certificates for Persons with Disabilities as detailed below:

“ సై ఉత్తర్వులోని పేరా 5 ప్రకారం ఎవరైనా బోగస్ దృవీకరణ పత్రము పొంది ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు పొందిన వారిపై సెక్షన్ 91 ప్రకారం లక్ష రూపాయల జరిమాన, రెండు సంవత్సరాలు జైలు లేదా రెండు కలిపి విధించబడును”.

Sl.No	Category of Disability	Medical Board	The Medical Board will comprise of
1	Loco-Motor, disability including cerebral palsy, leprosy cured, dwarfism aci attack victims and muscular dystrophy	All the District Headquarters Hospitals / Government Teaching Hospitals	<ul style="list-style-type: none"> i) Medical superintendent or Chief Medical Officer or Civil Surgeon. He shall be head of the certification board for the purpose of certification. ii) Specialist in Physical Medicine and Rehabilitation or Specialist in Orthopedics. iii) One specialist as nominated by Chief Medical Officer as per the condition of the person with disability.
2	Blindness and low vision	All the District Headquarters Hospitals / Government Teaching Hospitals	One ophthalmologist and medical authority shall comprise of (Certificate of Disability shall be countersigned by Medical Superintendent or Chief Medical Officer)
3	Hearing impairment (Deaf and hard) of hearing and speech and language disability	All the District Headquarters Hospitals / Government Teaching Hospitals	<ul style="list-style-type: none"> i) Medical superintendent or Chief Medical Officer or Civil Surgeon. He shall be head of the certification board for the purpose of certification. ii) ENT Specialist. iii) One specialist (audiology/speech language pathologist) as nominated by the Medical Superintendent or Chief Medical Officer.
4	(a) Intellectual disability (b) Specific learning disability	All the District Headquarters Hospitals / Government Teaching Hospitals. All the District Headquarters Hospitals / Government Teaching Hospitals.	<ul style="list-style-type: none"> i) The Medical Superintendent or Chief Medical officer or Civil Surgeon. He shall be head of the certification board for the purpose of certification. ii) Pediatrician or Pediatric Neurologist (where available)/ Psychiatrist or Physician (if age > 18 years) iii) Clinical or Rehabilitation Psychologist. iv) Psychiatrist. <ul style="list-style-type: none"> i) The Medical Superintendent or Chief Medical officer or Civil Surgeon. He shall be head of the certification board for the purpose of certification. ii) Pediatrician or Pediatric Neurologist (Where available) iii) Clinical or Rehabilitation Psychologist. iv) Occupational therapist or Special educator or Teacher trained for assessment of Specific learning disability.
5	Mental illness	All the District Headquarters Hospitals / Government Teaching Hospitals.	The Medical Superintendent or Chief Medical Officer or Civil Surgeon shall be head of the certification authority with the following two other members:-
6	Disability caused due to chronic neurological conditions	All the District Headquarters Hospitals / Government Teaching Hospitals.	The Medical Superintendent or Chief Medical Officer or Civil Surgeon shall be head of the certification authority with the following two other members:- <ul style="list-style-type: none"> (a) Pediatrics for childhood chronic, neurological conditions/ psychiatrist for mental illness due to chronic neurological for chronic neurological conditions/neurologist condition without mental illness. (b) Specialist for certifying locomotor disability. (c) Trained psychologist (clinical or rehabilitation) to administer IQ test. (The disability certificate shall mention chronic neurological conditions (Name of disease).
7	Disability due to Blood disorder (i) hemophilia, (ii) thalassemia and (iii) sickle cell disease	All the District Headquarters Hospitals / Government Teaching Hospitals.	Medical Authority for certification and evaluation of disability due to blood disorder shall comprise of the following:- <ul style="list-style-type: none"> (a) Medical Superintendent of the Hospital of the District Head quarter Hospital or Chief Medical Officer of the hospital Chairperson. (b) General physician or pediatrician as the case may be (c) Orthopedic surgeon or PMR expert (d) In case specialties sequel relating to visual abnormality, hearing problem, cerebral dysfunction, respective specialists.
8	Multiple disabilities	All the District Headquarters Hospitals / Government Teaching Hospitals.	Medical Authority for certification and evaluation of disability due to blood disorder shall comprise of the following:- <ul style="list-style-type: none"> (a) The Medical Superintendent or Chief Medical Officer or Civil Surgeon Chairperson. (b) Specialists required for assessing the disabilities as per the requirement of respective guidelines.

- (ii) Any Person with specified disability may apply to the Medical Board/ Certifying Authority having Jurisdiction for issuing a certificate of Disability.
- (iii) On receipt of an application Medical Board or certifying Authority shall assess the disability of the concerned person in accordance with relevant Guidelines issued by Government of India and issue a certificate of disability to such person or inform him in writing that he has no specified disability.
- (iv) The Certificate of disability shall be valid across the Country.
- (v) Whenever required the Chairman of the Medical Board may co-opt other Experts/ Specialists in addition to members comprising in the Medical Board.
- (vi) Further, the Superintendent is authorized to nominate one of the Members in the Medical Board as his nominee to act as Chairman of the Medical Board.
- (vii) Specified test as indicated in Annexure-I should be conducted by the Medical Board and recorded before certificate is issued.
- (viii) The certificate would be valid for such period as may be specified in the guidelines issued by Government of India.
- (ix) All the records pertaining to the assessment shall be kept in the custody of the concerned Superintendent of the Hospitals.
- (x) On representation by the applicant, the Medical Board may review the decision having regard to all the facts and circumstances of the case and pass such order in the matter as it thinks fit within 20 days from the date of receipt of the application.
- (xi) In case of loss of certificate, the concerned person with disabilities shall apply to the concerned Superintendent, District Headquarters Hospitals/Teaching Hospitals along with F.I.R and non traceable certificate issued by the concerned police. The Medical Board after due assessment shall issue a Medical Board Certificate within 20 days from the date of receipt of the application.

(4). Appellate Authority:-

- i) Government hereby constitute State Appellate Medical authorities in the State to resolve the disputes regarding the degree of disability. The State Appellate Medical authority shall consist of the following persons:-

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

- a) Superintendent of the institution Hospital: Chairman.
- b) Head of the department of concerned disability in Hospital / Institution.
- c) Expert in the specified field of disability.

ii) Disability wise Appellate Medical Boards are hereby constituted as under:

a)	Locomotor disability including cerebral palsy, leprosy cured, dwarfism, aci attack vicitims and muscular dystrophy	Osmania General Hospital, Hyderabad/ Gandhi Hospital, Hyderabad.
b)	Blindness/Low vision	Sarojini Devi Eye Hospital, Hyderabad.
c)	Intellectual disability and specific learning disabilities.	Institute of Mental Health, Hyderabad / National Institute for the Empowerment or Persons with Intellectual Disabilities.
D)	Mental Illness	State Institute of Mental Health, Hyderabad.
E)	Deaf and hard of hearing and speech and langauge disability	Govt. ENT Hospital, Koti, Hyerabad
F)	Chronic neurological conitions	Osmania General Hospital/Gandhi Hospital, Hyderaba.
G)	Hemophilia, thalassemia and sickle cell disease	Osmania General Hospital/Gandhi Hospital, Hyderaba.
H)	Multiple disabilities	Osmania General Hospital/Gandhi Hospital, Hyderaba.

- iii) The Chairman, Appellate Medical authority may co-opt other experts whenever required.
- iv) The Principal Secretary to Government, Health Medical & Family Welfare Department, Telangana State Secretariat will be the final authority, should there arise any confusion/doubt regarding the interpretation of the definition/ classification/ evaluation lists etc and to avoid any confusion/doubt.
- v) Any person aggrieved with decision of the Certifying authority may appeal against such decision within three months to the appellate authority.
- vi) On receipt of an appeal, the appellate authority shall decide the appeal within one month.

(5). Action for fraudulently availing any benefit meant for Persons with Disabilities:-

- (i) It has been represented to the Government that some normal persons are

being appointed to various posts based on bogus medical certificates resulting in denial of the benefit to the genuinely disabled

persons apart from injustice to the meritorious open category candidates. All the Heads of Departments, the District Collectors appointing authorities are therefore requested to carefully verify the Medical certificates produced by the individuals and verify the genuineness before allowing them to appear for selection tests etc.

- (ii) All cases of Hearing Impaired shall necessarily be referred to ENT Hospital for confirmation before issue of appointment orders.
- (iii) Regarding doubtful cases of other categories they may be referred to the concerned State Appellate Medical Board for confirmation or otherwise of disability status, i.e. Sarojini Devi Eye Hospital, Hyderabad for Visually Handicapped and Gandhi Hospital/Osmania Hospital, Hyderabad for other disability.
- (iv) Effective follow up action including prosecution/removal from service following the due procedure shall be taken in all cases of false claims based on fake/false certificates etc.
- (v) Whoever fraudulently avail or attempts to avail any benefit meant for persons with benchmark disabilities, shall be punishable with imprisonment for a term which may extend to two years or with fine which may extend to one lakh rupees or with both as prescribed under Section 91 of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016.
- (vi) In addition those who attempt to seek employment on the basis of false medical board certificate i.e, certificates obtained by misrepresentation/ clandestine manner etc., which tantamount to cheating shall also be debarred from Government employment.
- (vii) Issue of disabilities Certificates to ineligible persons i.e, without following prescribed procedure/proper evaluation shall entail stringent action against all concerned.

7. Necessary software shall be designed and made available for all the Medical Boards and District headquarter hospitals and teaching hospitals in respect of newly added disabilities. The Chief Executive Officer, Society for Eradication of Rural Poverty who is now maintaining SADERM software shall take necessary action accordingly.

8. The Director, Department for the Welfare of Disabled and Senior Citizens shall take necessary action accordingly.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF TELANGANA)

M. JAGADEESHWAR,
SECRETARY TO GOVERNMENT.

To

The Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, Hyderabad,
The Commissioner Health Medical & Family Welfare Department, Hyderabad, The
Director, Medical Education,
The Commissioner, Telangana Vaidhya Vidhana Parishad, Hyderabad, All
the District Collectors,
All the Superintendents, District Hospitals/Teaching Hospitals in the State,
The Director, National Institute for the Empowerment of Persons with Intellectual
Disabilities, Secunderabad.
The Superintendent, ENT Hospital, Koti Hyderabad.
The Superintendent, Sarojini Devi Eye Hospital, Hyderabad.
The Chief Executive Officer, Society for Eradication of Rural Poverty,
Hyderabad.

Copy to:

All the Departments in Secretariat, All
Head of the Departments,
The Secretary to Government of India, MSJ &E, New Delhi,
The Chief Commissioner, for persons with Disabilities, New Delhi, The
State Commissioner for Persons with Disabilities, Hyderabad. P.S. to
Principal Secretary to Chief Minister,
P.S. to Minister (WCD&SC), P.S.
to Minister(HM&FW). SF/SCs.

//FORWARDED :: BY ORDER//

SECTION OFFICER.

GOVERNMENT OF TELANGANA

ABSTRACT

Special Courts – Notifying the Special Sessions Courts for trial of cases under SCs & STs (POA) Act, 1989 in the Districts and the Principal Metropolitan Sessions Judges Courts in Hyderabad and Cyberabad for trial of offences filed under the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 - Notification – Orders – Issued.

LAW (LA, LA&J-HOME-COURTS.A2) DEPARTMENT

G.O.Rt.No. 732

Dated: 06-12-2017

Read the following:-

- 1) U.O. Note No.2834/Schemes.A2/2017-1, of Department for Women, Children, Disabled & Senior Citizen's (Schemes), dated:29-07-2017.
- 2) Government Letter No.9450/Courts.A2/2017, dated:11-08-2017.
- 3) From the Registrar (Administration), High Court of Judicature at Hyderabad, Letter Roc.No.1148/E1/2017, dated.30-10-2017.

ORDER:

In the letter third read above, the Registrar (Administration), High Court of Judicature at Hyderabad has requested to issue orders notifying the Special Sessions Courts for Courts for trial of cases under SCs & STs (POA) Act, 1989" in the Districts and (1) Court of Metropolitan Sessions Judge, Hyderabad; (2) Court of I Additional District & Sessions Judge -cum-Metropolitan Sessions Judge, Cyberabad at L.B.Nagar, in Hyderabad and Cyberabad respectively, as Special Courts to try the offences under the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016.

2. The Government, after careful examination of the matter, hereby decided to accept proposal of the Registrar (Administration), High Court of Judicature at Hyderabad.
3. Accordingly, the following Notification will be published in an Extraordinary Issue of the Telangana Gazette, dated:06-12-2017.

NOTIFICATION

In exercise of the powers conferred under section 84 of the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 (Central Act No.49 of 2016), the Government of Telangana with concurrence of the Hon'ble the Acting Chief Justice of the High Court of Judicature at Hyderabad for the State of Telangana and the State of Andhra Pradesh, hereby notify the Special Sessions Courts for trial of cases under SCs & STs (POA) Act, 1989 in the Districts and (1) Court of Metropolitan Sessions Judge, Hyderabad, (2) Court of I Additional District & Sessions Judge-cum-Metropolitan Sessions Judge, Cyberabad at L.B.Nagar, in Hyderabad and Cyberabad respectively, as Special Courts to try the offences filed under the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016 (No. 49 of 2016).

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF TELANGANA)

V.NIRANJAN RAO,
SECRETARY TO GOVERNMENT,

LEGAL AFFAIRS, LEGISLATIVE AFFAIRS & JUSTICE.

To

The Registrar (Administration), High Court of Judicature at Hyderabad.

The Special Sessions Courts concerned **through** the Registrar (Admn.), High Court of Judicature at Hyderabad.

The District Collectors concerned through the Registrar (Admn.),

High Court of Judicature at Hyderabad.

The Department for Women, Children, Disabled & Senior Citizens (Schemes),

Telangana State, Hyderabad.

జిల్లాలో వికలాంగులకు సంబంధించిన నేరాలపై వికలాంగుల చట్టం ప్రకారం విచారణ జరుపుటకు ప్రస్తుతం జిల్లాలో, ముఖ్య నగరాలలో ఉన్న ఎన్.సి, ఎన్.టిల కోర్టులనే వికలాంగులకు ప్రత్యేక కోర్టులుగా గుర్తించిన ఆదేశాలు

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

**GOVERNMENT OF TELANGANA
ABSTRACT**

Department for Women, Children, Disabled and Senior Citizens - Enhancement of rate of subsidy and change of Age criteria under Economic Rehabilitation Scheme for socio-economic upliftment of persons with disabilities-orders-Issued.

=====

DEPARTMENT FOR WOMEN, CHILDREN, DISABLED AND SENIOR CITIZENS (SCHEMES)
G.O.Ms.No.14, Dated:29.07.2017.

Read the following:-

1. G.O.Ms.No.20, Department for Women, Children, Disabled & Senior Citizens, Dated: 16.06.2012.
2. From the Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, Lr. No. B/504/2015, Dated: 04.05.2017.

***

ORDER:-

In the G.O 1st read above, orders were issued enhancing the subsidy for implementation of Economic Support Schemes to Differently Abled persons from Rs.3,000/- to Rs.30,000/- or 50% of project cost whichever is less on par with Scheduled Caste/Scheduled Tribes and the annual family income limit from Rs.11,000/- to Rs.1,00,000/- to ensure that the Scheme is implemented as a Bankable Scheme and that every unit should be grounded with 50% Bank Tie-up and also issued guidelines to sanction enhanced subsidy.

2. In the reference 2nd read above, the Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens Department has requested the Government to enhance subsidy rate and relax age criteria for Economic Rehabilitation Schemes being implemented by the Welfare of Disabled & Senior Citizens Department for socio-economic upliftment of persons with disabilities.

3. Government, after careful examination of the matter hereby accord sanction to enhance the existing subsidy and to revise the age criteria for implementation of Economic Support Scheme to Differently Abled Persons as detailed below. It is to be ensured that the scheme is implemented as a Bankable scheme and that every unit should be grounded with Bank tie-up as detailed below. The guidelines in annexure to the reference 1st cited, with tabular modification detailed below shall be followed for implementation of the Economic Support Schemes. The revised enhancement of rate of subsidy and age criteria will be operative from the date of issue orders.

Revised Subsidy Pattern	Bank loan
80% for unit cost up to 1.00 lakh 70% for unit cost up to 2.00 lakh 60% limited to 5.00 lakhs for unit cost from 2.01 lakh up to 10.00 lakh	Balance amount as bank loan
Existing Age Criteria	Revised Age Criteria
18-60 years	21-55 years

4. The Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, Hyderabad shall take necessary action accordingly.

5. This order issues with the concurrence of Finance Department vide their U.O.No.7225/67/A2/EBS.III/2017, Dated:14.07.2017.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF TELANGANA)

M.JAGADEESHWAR,
SECRETARY TO GOVERNMENT.

To
The Director,
Welfare of Disabled and & Senior Citizens,Hyderabad.
The Joint Managing Director, Telangana Vikalangula
Co-operative Corporation, Hyderabad.
All the District Collectors.
All the District Welfare Officers, WCDSC in the State.

Copy to:

P.S to Prl.Secy to C.M.

P.S to Hon'ble Minister, WCD&SC.

P.A to Secretary to Government, Dept., for WCD&SC.SF/SC.

/FORWARDED :: BY ORDER//

SECTION OFFICER.

GOVERNMENT OF TELANGANA

A B S T R A C T

Department for Women, Children, Disabled and Senior Citizens- Enhancement of Marriage Incentive Awards for marriages between differently abled and normal persons from Rs. 50,000/- to Rs. 1,00,000/-Orders-Issued.

DEPARTMENT FOR WOMEN, CHILDREN, DISABLED AND SENIOR
CITIZENS (SCHEMES)

G.O.Ms.No. 2

Dated: 23-03-2018.

Read the following:-

1. G.O.Ms.No.34, Department for Women, Children, Disabled and Senior Citizens, Dated: 22.07.2011.
2. From the Director, Welfare of Disabled and Senior Citizens, Letter No.B/2233/2016, Dated: 04.05.2017.

ORDER:-

In the G.O 1st read above, orders were issued enhancing the marriage Incentive Award from Rs. 10,000/- to Rs. 50,000/-for the marriages between differently abled persons and normal persons.

2. In the reference 2nd read above, the Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens has furnished proposal for enhancement of marriage Incentive Award for the marriages between differently abled persons and normal persons.
3. After careful examination of the matter, Government hereby enhance the marriage Incentive Award from Rs.50,000/- to Rs. 1,00,000/-for the marriages held between differently abled persons and normal persons from the date of the issue of this order.
4. The Director, Welfare of Disabled and Senior Citizens, Hyderabad shall take necessary action accordingly.
5. This order issues with the concurrence of Finance(EBS.III) Department, vide their U.O.No. 16611/03/A2, EBS-III/2017, Dated:22-03-2018.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF TELANGANA)

M. JAGADEESHWAR,
SECRETARY TO GOVERNMENT.

To

The Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, Hyderabad.

The Accountant General, Telangana State, Hyderabad.

The Director, Treasuries and Accounts, Telangana State.

Copy to:

All the District Collectors in the State

All the District Welfare Officers in the State (Through Director, WD &SC) P.S to Principal Secretary to C.M.

P.S to Chief Secretary. P.S to Minister
WCD&SC.

//FORWARDED :: BY ORDER//

SECTION OFFICER

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
ABSTRACT

SSC EXAMINATIONS - Physically handicapped and Blind candidates - Certain concessions - Orders - Issued.

=====

EDUCATION (K) DEPARTMENT

G.O. Ms. No. 1139

Dated : 27th Dec, 1976

Read the following.

1. From the Commissioner for Government Examinations, letter Rc. No. 22/D1-1/ 71, dated 25-2-1974.
2. From the Commissioner for Government Examinations, letter Rc. No. 22/D1-1/71, dated 1-10-1975.
3. From the Commissioner for Government Examinations, letter Rc. No. 22/D1-1/71, dated 19-2-1976.
4. From the Commissioner for Government Examinations, letter Rc. No. 22/D1-1/71, dated 3-8-1976

*****

ORDER

The Employment Advisory Committee of Special Employment Exchange for Physically Handicapped has resolved as follows.

“In respect of orthopaedically handicapped persons who lost the normal mobility of hands and fingers relaxation of time may be allowed upto 25% more than ordinarily allowed to normal boys at the public Examinations provided this relaxation is recommended by the Employment Officer concerned and certified by individual disability”.

2. The Commissioner for Government Examinations has considered the case of blind people also besides the orthopaedically handicapped persons and placed the following issues before the Board of Secondary

Education:-

- i) Fixing time limit for answering questions : and
- ii) Allowing alternative questions in place of questions regarding.
  - a) drawing of diagrams in science.
  - b) Map pointing in Social studies and
  - c) Drawing of diagrams and graphs in Mathematics.

The Board of Secondary Education has considered the above issues and passed the following resolutions.

1. To allow extra time of 30 minutes to all Blind candidates and other physically Handicapped candidates : and
2. The Blind and Physically Handicapped candidates be exempted from drawing diagrams and location of boundaries and places etc., and allowed to give only the description giving full weightage to the Questions”.

The Government after careful consideration pass the following orders so far as S.S.C. Public Examinations

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

are concerned.

- 1) To allow extra time of 30 Minutes to all Blind candidates and other physically handicapped candidates.
- 2) The blind and physically handicapped candidates be exempted from drawing diagrams and location of boundaries and places etc., and allowed to give only the description giving full weightage to the questions”.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

C. SRINIVASA SASTRY

Secretary to Government

To,

The Commissioner for Government Examinations, A.P., Hyderabad.

The Labour, Employment & Training Department, Hyderabad.

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

Education - S.S.C. and VII Class Common Examination Physically Handicapped (Blind and Dumb) students
- Exemption from Payment of Examination Fee - Orders - Issued.

=====

EDUCATION (K2) DEPARTMENT

G.O. Rt. No. 77

Dated : 2nd February, 1980

Read the Following.

1. G.O. Ms. No. 2148 Edn., dt. 24-10-1957.
2. G.O. Ms. No. 804 Edn., dt. 3-7-1975
3. G.O. Ms. No. 992 Edn., dt. 28-9-1976
4. From the Commissioner for Government Examinations, Lr. Rc. No. 73-D1-1/73, dt. 4.2.77.
5. From the Deputy Commissioner for Government Examinations, D.O. Lr. No. 73-D1-1/73, dt. 22.12.1978 6. From the Commissioner for Government Examinations Lr. Rc. No. 73-D1-1/73, dt. 20.11.1979.

*****

ORDER

In the G.O. 1st read above, orders were issued exemption to the physically Handicapped (Blind, Deaf and Dumb) pupils studying in Government Institutions in Andhra Pradesh from payment of examination fee for the H.S.C., VIII standard and Technical Examinations in the State. Similar provision does not, however exist in the S.S.C. Examination Scheme approved in G.O. Ms. No. 63, Edn., dt. 16-1-69. In G.O. Ms. No. 804 Edn., dt. 3-7-75 orders were issued permitting candidates without school studies to appear for X class and VII class Examinations as private candidates. In G.O. Ms. No. 992 Edn., dt. 28.9.1976, the collection of a fee of Rs. 50/- towards exemption from attendance at schools were prescribed from all private candidates for the S.S.C., Examinations. The examination fee for X class (S.S.C.) was also brought on to a uniform rate of Rs. 25/- both regular and private candidates who appear for all subjects.

2. In this letter 4th read above, the Commissioner for Government Examinations submitted proposals.
  - i) To exempt the physically handicapped (Blind, deaf and Dumb) candidates appearing for the S.S.C. Examinations either as regular candidates from schools or as private candidates from the payment of "Examination Fee" and
  - ii) To exempt such of the above mentioned physically handicapped candidates appearing for the S.S.C. Examinations as private candidates, from the payment of "Exemption Fee" of Rs. 50/-

The Government after careful examination consider that the proposal of the Commissioner for Government Examinations is a welfare measure to encourage the physically handicapped persons in the field of education and to enable them acquire the minimum general educational qualifications and direct that.

- a) The Physically handicapped students (Blind, Deaf and Dumb) be exempted from the payment of examination fee for the S.S.C. and VII Class Common Examinations in respect of both regular and private candidates.
  - b) The candidates without school study, appearing for SSC Examinations as private candidates to be exempted for payment of "Exemption Fee" and
  - c) the above mentioned concession can be availed or permitted to be availed bonafide students who are handicapped on account of blindness, deafness and dumbness. The candidates shall furnish along with their application form for Examination a certificate in this regard obtained from a Civil Assistant Surgeon.
4. This order shall come into force, with effect from the March, 1980 Examinations.
  5. This order issues with the concurrence of Finance and Planning Department vide their U.O. No. 2227/79, dated 27.12.1979

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

K. CHANDRAIAH

Joint Secretary to Government

To

The Commissioner for Government Examinations, A.P., Hyderabad.

All the District Educational Officers, A.P., Hyderabad.

The Accountant General, A.P., Hyderabad.

The Pay and Accounts Officers, A.P., Hyderabad.

Copy to Finance and Planning Department.

Copy to S.F. / S.Cs.

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

EDUCATION - Education of Handicaped - Language Exemption to Deaf students upto Class X - Orders - Issued.

EDUCATION (EXAMS-1) DEPARTMENT

G.O.Ms. No. 199

Dated : 13.2.1987

1. From the Director of School Education, Hyderabad Lr. RC. No. 56-S2/87, dated 22.7.1987.

*****

ORDER

The Director of School Education, Hyderabad in her letter read above has reported that deaf children have problems in learning and as such cannot achieve expected levels of achivement as the normal children and complete deaf children may not be able to learn anything. Partially deaf children can be educated with the help of the modern gadgets and techniques available. She has, therefore, requested to Government to issue orders introducing single language to deaf children studying in schools as they have to learn by lip reading.

2. After careful examination, Government accept the proposal of Director of School Education and direct the deaf children in schools be permitted to study only one language and appear for SSC Public Examination with only one language.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

B.V. RAMA RAO

Secretary to Government

(Copy) communicated to All the District Educational Officers in the State for information and necessary action in the matter.

T. CHENNAIAH

For Director of School Education

To

All the District Educational Officers in the State

All the Regional Joint Director's of School Education in the State.

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
ABSTRACT

SECONDARY EDUCATION - Certain exemptions to the Physically Handicapped Candidates for appearing Examinations - Orders - Issued.

=====

EDUCATION (EXAMS) DEPARTMENT

G.O.Ms. No. 33

Dated : 19th March, 2001

Read the following

1. G.O. Ms. No. 142, Education dated 19-01-1962.
2. G.O. Ms. No. 1139, Education dated 27-12-1976
3. G.O. Ms. No. 77, Education, dated 02-02-1980
4. G.O. Ms. No. 190 Education, dated 19-08-1987
5. From the Director of School Education, Hyderabad, Letter Rc No. 140/S2/2001.
dt. 08-02-2001. *****

ORDER

Government in the G.O.s 1st to 4th read above extended certain concessions and exemptions to the Blind Deaf and Dumb and Physically Handicapped candidates for appearing 7th Class and 10th Class Examinations.

2. The Director of School Education, in his letter 5th read above, has stated that representations have been received for extension of some more concessions to the physically handicapped candidates and requested the Government to issue suitable orders.
3. Government have carefully examined the proposal of the Director of School Education, Andhra Pradesh, Hyderabad and hereby extend the following concessions in addition to the existing, to the physically Handicapped candidates who appear for the 7th and 10th class common Public Examinations.
  1. The qualifying criteria and pass marks in final examinations i.e. VII and X classes should be reduced from 25 to 20 (Twenty) marks for all subjects to Blind, Deaf and Dumb students.
  2. The jumbling system in examinations for all classes should be abolished in respect of these students and trained teachers should only attend the valuation of answer papers.
  3. The scribe for the Blind should be X Standard.
  4. The exemptions to Deaf students to study only one language and exemptions of fee and Half-an-hour extra time in each subject should be extended to all the class i.e. VI to X.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

I.V. SUBBA RAO
SECRETARY TO GOVERNMENT

To

The Director of School Education, Andhra Pradesh, Hyderabad.

The Director of Government Examinations, Andhra Pradesh, Hyderabad.

All Regional Joint Director of School Education in States.

All the District Education Officers in the State.

PROCEEDINGS OF THE COMMISSIONER & SECRETARY, BOARD OF INTERMEDIATE EDUCATION,
A.P., VIDYA BHAVAN, HYDERABAD.

Present : Sri B. KRIPANANDAM, IAS

RC No. 81/E2-1/2001-2002 Dated : 09-04-2002

Sub BIE - Certain exemption and concessions to Blind, Deaf & Dumb and Physically disabled candidates of Intermediate level - Permissions granted Orders - Issued - Communicated -regarding.

- Ref 1) G.O. Ms. No. 33 Education (Exams) department, dated 19-03-2001
2) 50th Board meeting held on 21-01-2002 (Item No.5)
3) Proceedings of the Commissioner & Secretary, Board of Intermediate Education Rc. No. 81/E2-1/2001-2002, dated 07-03-2002.

*****

All the Principals of Junior and composite degree colleges in the State are informed that the Government of Andhra Pradesh has extended certain concessions and exemptions to the Blind, Deaf, Deaf & Dumb and physically handicapped candidates of 7th to 10th standard.

In view of the above decision of the Government, the Board of Intermediate Education is also extending the following concessions to the Blind, Deaf, Deaf & Dumb and Physically handicapped candidates at Intermediate level.

EXEMPTIONS & CONCESSIONS NOW EXTENDED TO BLIND, DEAF, DEAF & DUMB AND PHYSICALLY HANDICAPPED CANDIDATES

Nature of disability	Concessions & exemptions
A. Blind, Deaf, Deaf & Dumb and Physically handicapped students of I & II Year	Relaxation of jumbling system in public examination of I & II year.
B. Blind, Deaf, Deaf & Dumb students of I & II year	a) To provide trained teachers only to attended the valuation of answer papers b) Reduction of pass marks from 35% to 25% for all subjects (Awarding division will be as per usual procedure.
C. Blind & Physically handicapped	The scribe should be Degree standard in subject other than the papers for which the candidate is appearing.

Nature of disability	Concessions & exemptions
D. Deaf, Deaf & Dumb	a) Exemption from the payment of examination fee. b) Extending 30 minutes extra time at Intermediate Public Examination (I & II Year) c) The students, who wish to study vocational courses, are exempted from studying communication skills in English language.

EXEMPTIONS & CONCESSIONS ALREADY GIVEN

Nature of disability

Exemptions & concessions already given

Blind a) Exempted from payment examination fees.

b) 30 Minutes extra time at Intermediate Public Examinations (I & II Years)

c) Providing Scribe (The Chief Superintendent should satisfy himself of total blindness of the candidate but no medical certificate is to be insisted upon.

Physically

a) Exempted from payment of examination fees.

handicapped

b) 30 Minutes extra time at Intermediate Public Examinations (I & II Years)

c) Providing Scribe to those who are incapable of using hands due to accident / illness and should duly supported by the medical certificate.

Deaf, Deaf & Dumb

a) Exemption of one Language under Part - I or II

THE DELEGATION OF POWERS FOR GRANTING PERMISSIONS

S. Nature of exemption & concession Powers delegated to take No.necessary action

1. 30 Minutes extra time

Controller of Examinations

2. Providing trained teachers to attend the

Joint Secretary (Exams - I)

valuation of answer scripts.

3. Relaxation of jumbling system

Controller of Examinations

4. Reduction of pass marks

Controller of Examination

5. Exemption of one language under

Joint Secretary (Exams-I)

part - I or II

6. Exemption from payment of examination

Controller of Examinations fees

7. Providing Scribe

Chief Superintendent of the centre.

The above exemptions and concessions will come into force with effect from Intermediate Public Examinations, March 2002 and onwards.

Hence all the Principals and officers concerned are requested to take necessary action and exempt the students as per rules". Principals and Chief Superintendents are requested to forward representations for S.No.1, 5 & 6 to the Board of Intermediate Education for taking necessary action in the matter.

Sd/- B. KRIPANANDAM, I.A.S.

Commissioner & Secretary

To

All the Principals of Government / Private Aided / Private Unaided / Co-operative/
Incentive / APRJC / APSWR / APTWR Junior Colleges in the State.

Copy Submitted to

The Principal Secretary to Government, Higher Education Department

The Commissioner for Collegiate Education

The Commissioner & Director of Intermediate Education

The Chairman, State Council of Higher Education

The Convenor, EAMCET 2002.

The Commissioner & Director for School Education

Copy to

All the Registrars of Universities in the State

All the Regional Joint Directors of Intermediate Education in the State.

All the Regional Joint Directors of Higher education in the State.

All the Regional Inspection Officers in the State.

All the District Vocational Education Officers in the State.

All the Officers & Section Superintendents.

Secretary's Poshi / COE's Peshi / P.R.O. / Reception

Inward Section / with a instruction to send above Proposals.

To the examination sections for taking necessary action.

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

TECHNICAL EDUCATION - Professional colleges - Certain concessions granted to hearing impaired and orthopedic ally handicapped students studying Engineering, Pharmacy, MBA & MCA courses - Similar concessions extended to the Visually Challenged students - Orders - Issued.

HIGHER EDUCATION (EC.2) DEPARTMENT

G.O.Ms.No.152

Dated: 22-08-2007.

Read the following:-

- 1) G.O.Ms.No.152 Higher Education (EC) Dept., Dt.20.10.2005.
- 2) G.O.Ms.No.150 Higher Education (EC 2) Dept, Dt.31.8.2006.
- 3) G.O.Ms.No.28 Higher Education (EC 2) Dept., Dt.2.4.2007.
- 4) From Ms. T.Vijaya Deepthi, representation, Dt.9.7.2007.

*****

ORDER

1 In the G.O. 1st read above, orders have been issued granting following two concessions to all the deaf and dumb students studying Engineering courses:-

- i) Exemption from payment of examination fee.
- ii) Reduction of pass marks in each subject by 10%.

2. In the G.O. 2nd read above, orders have been issued extending the above concessions to the hearing impaired and orthopedically handicapped students studying Engineering and Pharmacy and also ordered that those of the orthopedically handicapped students studying Engineering and Pharmacy who cannot use their hands freely for writing and have to necessarily use a scribe were given 30 minutes extra time to writ the university examination papers.

3. In the G.O. 3rd read above, orders have been issued extending the said concessions to the students of hearing impaired and orthopedically handicapped studying MBA/MCA professional courses.

4. In her representation 4th read above, Ms. T.Vijaya Deepthi D/o Venkata Rao, Visually challenged student studying Engineering course has requested to consider for reduction of pass marks in each subject by 20% to enable her to complete Engineering course.

5. The Government after careful examination of the matter, hereby order to extend the same concession as mentioned in para(1) above to the Visually Challenged students of Engineering, Pharmacy , MBA, & MCA courses with immediate effect.

6 The Commissioner and Director of Technical Education, Andhra Pradesh, Hyderabad and Registers of the Universities in the State are requested take necessary further action in the matter.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

ASUTOSH MISHRA

INCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

To

The Commissioner of Technical Education, Andhra Pradesh, Hyderabad The Secretary ,A.P. State council of Higher Education, Hyderabad.

The Registrars of all universities in the State

Copy to :

The P.S. to secretary, women Development & Child Welfare Department. The Commissioner, Disabled Welfare, Hyderabad.

The P.S. to Special Secy, to Chief Minister. The P.S. to Minister for Technical Education

The P.S. To principal Secretary (Higher Education) Ms. Vijaya Deepti ,D/o.Vemkata Rao, Mahalakshmi Golden Tower, Santhapeta, Ongole. SF/SC-1

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

TECHNICAL EDUCATION- Engineering Colleges - Certain Concessions to hearing impaired and orthopaedically handicapped students studying Engineering and pharmacy courses extend Amendment - Orders- Issued.

=====

HIGHER EDUCATION (EC.2) DEPARTMENT

G.O.Ms.No.28

Dated : 02-04-2007.

Read the following

- 1) G.O.Ms.No.150,Higher Educatiion (Ec.2)Dept.,dated 31.08.2007.
- 2) From Mr.Bhargava Teja, repn.Dt. 22.2.2007.

*****

ORDER

In the Government Order first read above orders have been issued extending the following concessions, to the hearing impaired and orthopaedically handicapped students studying Engineering and Pharmacy with prospective effect.

- i) Exemption from payment of examination fee.
- ii) Reduction of pass marks in each subject by 10%

2. Government also ordered that those of the orthopaedically handicapped students studying Engineering and Pharmacy who cannot use their hands freely for writing and have to necessarily use a scribe be given 30 minutes extra time to write University Examination papers.

3 In his representation second read above, Mr. B.Bhargava Teja, S/o.Prof.Dr.B.H.Briz- kishore, F.I.E., has stated that restricting the above concession to the physically challenged students for Engineering /Pharmacy only leads to discrimination in a statutory relief. He has therefore requested to rectify the anomaly by extending the concessions to the physically challenged students studying MBA/MCA professional courses

4. The Government after careful examination of the matter, hereby order to extend the same concession as mentioned in para (1) and para (2) above to the physically challenged students i.e., hearing impaired and orthopaedically handicapped students studying MBA/MCA professional courses.

5. The Director of Technical Education, Andhra Pradesh, Hyderabad and Registrars of the Universities in the State are requested to take necessary further action in the matter.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

ASUTOSH MISHRA

PRINCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

To

The Director of Technical Education, Hyderabad.

The Secretary, A.P. State Council of Higher Education, Hyderabad

The registrars of all universities in the State

Copy to

The Personal Secretary to Secretary, Women Development, Child Welfare Department The Commissioner, Disabled welfare, Hyderabad.

The P.S. to Additional Secretary to Chief Education.

The P.S. to Minister for Higher & Technical education.

The P.S. to Principal secretary (Higher Education) SF/SC -1

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

Universities- Osmania University, Hyderabad -Exemption to the Mentally Handicapped candidates from appearing one language paper (English or Second Language), extra -time to write the papers (30 minutes-1hour), Scribe help at degree level on par with Deaf and Dumb candidates- Orders -Issued.

HIGHER EDUCATION (UE-1) DEPARTMENT

G.O.Ms.No. 118

Dated 22-08-2009

Read the Following

1. From the Register, Osmania university , Lr.No.MR- 521/D/2007/ Acad -III. Dated 17-03-2008.
2. Government Letter, No. 3862/UE.I/A2/2008-1, dt.15-11-2008.
3. From the Register, Osmania University, Hyd., Lr.No.69/D/2009/Acad.III. Dated.16-01-2009.

*****

ORDER

In the reference 1st read above the Register, Osmania University, Hyderabad has stated that Mr.S.Soogoorappa, a Mentally Handicapped student of Bachelor of Fine Arts (BFA) 5 YDC admitted during the academic year 2003-2004 at Sri Venkateshwara College of Fine Arts was detained in III year during 2005-06. Mr.S.Soogoorappa has submitted an application for exemption from appearing and passing of one Language i.e.English Paper at his BFA Course.

2. The Registrar, Osmania University has further stated that in respect of Deaf and Dumb students who have been exempted from appearing one Language (i.e. English or Second Language)at S.S.C. and Intermediate level, the University has been extending the relaxation for exemption of one language (i.e. English or Second Language)at Degree Level. He has further stated that the Standing Committee of the Academic Senate at its meeting held on 15-11-2007 discussed the matter and resolved to write a letter to Government with regard to one language exemption at BFA Course for the mentally handicapped students on par with deaf and Dumb candidates.

3. The Registrar, Osmania University Hyderabad has requested the Government to clarify whether the Mentally Handicapped students may also be considered for exemption from appearing one Language (English or Second Language) at degree level on par with Deaf and Dumb candidates.

4. Government have examined the matter and observe that there are several parents, whose children are suffering from Cerebral, palsy, Dyslexia, etc., mental handicaps and approaching Government for relaxation in respect of Public Exams i.e. exemption from one language paper. Extra time to write the papers (30 minutes-1hour)

Scribe help etc. Keeping in view the above., Government have decided to extend the following exemptions to the Mentally Handicapped candidates at degree level on par with Deaf and Dumb candidates:

1. Appearing from one language paper (English or Second Language)
- . Extra-time to write the papers(30minutes - 1 hour),and Scribe help.
5. The Registrar, Osmania University, Hyderabad shall take necessary action accordingly

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

D. LAKSHMI PARTHA SARATHY

PRINCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

To

The Registrar, Osmania University, Hyderabad.

Copy to : The Secretary, Andhra Pradesh State Council of Higher Education, Hyderabad.

The Commissioner, Collegiate Education, Andhra Pradesh, Hyderabad.

The women Development, Child Welfare& Disabled Welfare Department.

The Health Medical & family Welfare Department., The P.S. to M(H.Edn)

The P.S. To Principal Secretary(HE) , SF/SC.

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

Establishment - Welfare of Handicapped, Hyderabad - Scheme of Implementation of persons with Disabilities Act, 1995 - Rules, of Roster "verification in recruitment of 3% jobs identification of job verification of Roster Register - Delegation of Powers to departmental officers - Permission - Accorded - Orders - Issued.

=====

WOMEN'S DEVELOPMENT AND CHILD WELFARE (WH.DESK) DEPARTMENT

G.O.Rt.No.467

Dated: 22-10-1997

Read the following : -

1. From the Director, W.H., Hyd. Lr.No.C1/1790/97, dated:23-5-1997.

***

O R D E R:

In the Circumstances reported by the Director, Welfare of Handicapped, Hyderabad in the letter read above and after careful consideration of the proposal, Government hereby delegate powers to Asst. Directors of Welfare of Handicapped Department for identifying the backlog vacancies/fresh vacancies reserved for physically handicapped persons and also to verify the Roaster Registers as in the case of SC/ST & BC for perfect enforcement of rule of reservation. '

This order issues with the concurrence of General Administration (Ser) Department vide their U.O.No.67443/

Ser.D/97-1, dt.6-9-97.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

CHANDANA KHAN

SECRETARY TO GOVERNMENT

To

The Director, Welfare of Handicapped, Hyderabad.

Copy to all Departments of Secretariat.

All Heads of Departments in the State.

SF/SC.

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

DISABLED WELFARE- The Persons with Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and, Full Participations) Act, 1995 - Safeguard against non-implementation of the provisions of, the Section 33 of the Act - Furnishing of a Certificate 'to the recruiting agencies while making recruitment to the posts identified and suitable for being manned by persons with, disabilities - Orders - Issued.

WOMEN DEVELOPMENT, CHILD WELFARE & DISABLED WELFARE (DW)
DEPARTMENT

G.O.Ms:No.16

Dated:06.06.2000

Read the following:-

1. F.No.25-A.P./CCD/98/2391, dt.27.9.99 from Chief Commissioner for the Disabilities.
2. From the Commissioner, Disabled Welfare, Hyderabad Note No.C1/5151/99, dt.25.10.99.

*****

ORDER:

The Persons with Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995 Central Act 1 of 1996 came into force from 7.2.96. After the, enactment 'of this act it has become necessary that the provisions contained therein relating to filling up of the posts meant for Persons with Disabilities, shall be implemented in right earnest. According to Section 33. of the aforesaid Act "every appropriate Government shall appoint in every establishment such percentage of vacancies not less than 3% (three per cent) of persons or Class of persons with disability of which one percent each shall be reserved for persons suffering from:-

blindness or low vision;

hearing impairment;

locomotor disability or cerebral palsy in the posts identified for each disability.

In case, the appropriate Government having regard to the type of work carried on in any department or establishment, by notification subject to such conditions, if any, as may be specified in such notification exempt any establishment from the provisions of this, section.

In the reference second read above, the Chief Commissioner for Disabilities has brought to the notice of the Government that several persons who are disabled submitted complaint against the Government, Public Sector Undertakings and autonomous bodies for not implementing the rule of reservation in appointment upto 3% in respect of the Persons with Disabilities as stipulated in the aforesaid provision of law. He has therefore, requested to issue necessary instructions making it mandatory for all the department to follow the rule of reservation to the disabled persons and to furnish a certificate, while sending requisitions to the recruiting agencies in the State, to the effect that as per the provisions of, the said Act relating 3% reservation for persons with disabilities have been followed scrupulously.

In the circumstances stated by the, Chief Commissioner for Disabilities and in order, to ensure strict implementation of the Section 33, of the said Act, the Government hereby direct that all the departments of the Government shall furnish a Certificate while sending requisitions to the A.P.Public Service Commission, A.P.College

Service Commission, District Selection Committee, Employment exchanges etc. that the provisions relating to the 3% reservation towards Persons with disabilities have been strictly followed. If they failed to furnish such information to implement 3% reservation for the appointment of the disabled persons, ,the recruiting agencies shall not accept the proposals from the departments (in the absence of 3% reservation implementation certificates for the disabled).

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

All the Departments of Secretariat are therefore requested to bring these Instructions to the notice of all the appointing authorities for strict compliance.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

GAYATHRI-RAMACHANDRAN,
PRL. SECRETARY TO GOVERNMENT.

To

II Departments of Secretariat,

The Secretary, A.P. Public Service Commission, Hyderabad.

The Secretary, A.P. College Service Commission, Hyderabad.

All Heads of Departments

All District Collectors

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

Public Services - Adhoc rule to consider the disabled persons (viz, Visually Handicapped, Orthopaedically Handicapped / Deaf and Dumb i.e Hearing Impaired) who prosecuted higher studies directly without the qualification of Intermediate to. the posts of Group IV services viz, junior Assistant /Typist / Junior stenographer / Junior Accountant etc in Andhra Pradesh Ministerial services in the Office other than the Offices of the Heads of the Departments - Orders - Issued.

GENERAL ADMINISTRATION (SERVICES) DEPARTMENT

G.O Ms.No.33

Dated:03.02.2003

Read the following

- (1) G.O. Ms. No. 261, G.A(SER.B) Dept, Dt.14.07.1998
- (2) From the Commissioner Disabled Welfare Department, Lr.No.SII/2449/2002, Dt.11.11.02
- (3) Govt Lr. No .56703/Ser.B/02-2, GAD, Dated. 16-01-2003.
- (4) From the Secretary, A.P.P.S.C., Lr. No.249/RR/2/2003, Dt. 01.02.2003.

*****

ORDER

1. According to Annexure-I to the rule 6(1) of the APMS Rules issued In the G.O first read above, Intermediate is the basic qualification prescribed to the post of Junior Assistant / Typist / Junior stenographer / Junior Accountant etc in the offices other than the Heads of the, Departments and Directors:

2. The Commissioner, Disabled Welfare, Hyderabad in his letter second read above has reported that several

Disabled persons have not been considered for the posts under Group IV services viz, Junior Assistant / Typist / Junior stenographer / Junior accountant etc., in the District Subordinate Offices on the plea that they do not possess Intermediate qualification as per the A.P Ministerial Service Rules and that though they do not possess Intermediate, qualification, most of them have- passed Degree, or Post Graduate courses appearing directly through distance education or Open Universities and thus are having higher qualifications. It has also been reported that a few candidates have represented for providing exemptions from pass of Intermediate, so that they can be considered as qualified for posts under Group IV services in the subordinate offices. He has further stated that the Visually Handicapped, Orthopaedically Handicapped candidates are staying in the homes and the hostel run by the Department and they are hailing from poor and illiterate families and after getting admission in the homes, they appear directly for Degree and afterwards Post Graduate courses through distance education and Open Universities. with out having the qualification of Intermediate. He has therefore requested the Government to permit the physically Handicapped candidates who are having Degree or Post Graduation qualification without having the qualification of Intermediate for the posts in Group IV services in the district subordinate offices without insisting for passing Intermediate.

3. Government after careful examination have decided to consider the Disabled persons who prosecuted higher studies, such as Degree and Post Graduate Qualifications, directly without the qualification of Intermediate, for the posts of Group IV services like Junior Assistant /Typist / Junior Accountant / Junior stenographer etc in the Andhra Pradesh Ministerial services and in the other relevant services in the offices other than the Offices of the Heads of the Departments to which Intermediate is prescribed as the basic qualification, in the event of non availability of Physically Handicapped candidates (Disabled Persons).

4. Accordingly the following notification will be published in the Andhra Pradesh Gazette immediately.

NOTIFICATION

In exercise of the powers conferred by the proviso to Article 309 of the Constitution of India and all the other powers hereunto enabling, the Governor of Andhra Pradesh hereby makes the following Ad-hoc Rule, namely:

ADHOC RULE

“Notwithstanding any thing contained in the Andhra Pradesh Ministerial Services Rules and in other relevant rules, in the matter of Direct Recruitment to ,the posts of Group IV services viz. Junior Assistant / Typist/Junior Stenographer / Junior Accountant etc in the Andhra Pradesh Ministerial Services and other relevant services in the District Subordinate offices i.e. the offices other than the offices of the Heads of the departments, the Physically

Handicapped persons (Disabled Persons), who prosecuted higher studies, such as Degree and/or Post Graduate Qualifications, directly without the basic qualification of Intermediate prescribed in the said rules, may be considered for appointment to the said posts without insisting of a pass in Intermediate qualification in the event of non availability of eligible Physically Handicapped candidates (Disabled Persons) with the basic educational qualification prescribed for the ‘said posts in the relevant Service rules”

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

SATHI NAIR

CHIEF SECRETARY TO GOVERNMENT

To,

The Commissioner of Printing, Stationery and Stores Purchase Department, Hyderabad with a request to publish the Notification in the AP Gazettee and furnish 100 copies of the same.

All Departments of Secretariat.

All Heads of the
Departments. All District
Collectors.

All District Judges.

The Registrar, High Court of Andhra Pradesh, Hyderabad

The Registrar, Andhra Pradesh Administrative Tribunal, Hyderabad.

The Secretary, Andhra Pradesh Public Service Commission, Hyderabad (ten copies)

Copy to:

The Women Development, Child Welfare and Disabled Welfare Department.

The Law (E) Department

The PS to Prl. Secretary to Chief Minister.

II Services Sections in Genl. Admn. Dept. SF/SC

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
ABSTRACT

Fillingup of Backlog vacancies of Physically challenged persons with disabilities - Waiving of Written examination and interview (oral tests) for limited recruitment to fillup the posts in Group-IV services through District Selection Committee - Orders - Issued.

GENERAL ADMINISTRATION (SERVICES-A) DEPARTMENT

G.O. M.s. No. 74

Dated : 14-02-2007

Read the following :-

U.O. No. 6369/DW A1/2006, WDCW & DW Deptt., Dated : 30-11-2006

***

ORDER :

Government have decided to fillup all the backlog vacancies of Physically challenged persons with different challenges and disabilities and it is also decided to waive the procedure of conducting written examination and interviews (oral tests) for such limited recruitment for the posts in Group-IV Services by the District Selection Committees. The selections shall be made only on the basis of marks obtained in the qualifying academic examinations passed by the candidates.

2. Accordingly the following notification will be published in the Andhra Pradesh Gazette.

NOTIFICATION

In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and all other powers hereunto enabling, the Governor of Andhra Pradesh hereby makes the following Ad-hoc Rule namely :-

AD-HOC RULE

Notwithstanding anything contained in the Andhra Pradesh State and Sub-Ordinate Service Rules, 1996 and Special Rules or Ad-hoc Rules and any other rules governing the method of recruitment procedure adopted by District Selection Committee for direct recruitment to the posts in Group-IV Services to fillup the following categories of backlog vacancies for Physically challenged persons with different challenges of disabilities, the written examination and oral interviews be waived and the selection for such limited recruitment of Physically challenged persons with disabilities be made on the basis of marks obtained in the qualifying academic examinations.

1. Jr. Assistants/Jr. Auditors, L.D. Accountants in all Offices.
2. Typist and Jr. Stenographers of L.D. cadre in all offices.
3. Security Clerks
4. Librarians and Assistant Librarians
5. Cash Keepers
6. Stewards
7. Assistant Stewards
8. Linan Keepers
9. Laundry Supervisors

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

J. HARI NARAYAN,
CHIEF SECRETARY TO GOVERNMENT

To

The Commissioner of Printing and Stores Purchase Department, Hyderabad

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

(with a request to publish the Notification in the A.P. Gazette and to furnish 100 copies) The Secretary to Government,

Women Development Child Welfare & Disabled Welfare (DW) Department

The Chief Commissioner of Land Administrative & Spl. Chief Secretary to Government, Hyderabad

The Commissioner of Disabled Welfare, Hyderabad

All Departments of Secretariat

All Heads of Departments

All District Collectors

All District Judges

The Registrar, High Court of Andhra Pradesh, Hyderabad. The Registrar, A.P. Administrative Tribunal, Hyderabad The Law (Security Cell) Department

All Sections in General Administration Department

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

Shops and stalls - Reservation of shops and stalls constructed by the Municipalities in Favour of the members of physically handicapped persons dispensing with public auction-orders-Issued.

MUNICIPAL ADMINISTRATION AND URBAN DEVELOPMENT (J1) DEPARTMENT

G.O.Ms.No.63 M.A.

Dated :14th February, 96

Read the following

- 1 G.O.Ms.No. 836.M.A., dt.4.12.1980
- 2 G.O.Ms.No. 267. M.A., dt.19.5.1999
- 3 G.O.Ms.No.253.M.A., dt 2.4.1983
- 4 From Secretary, Ananthapur District Orthopaedically Vikalangula Sangham, representation dt. 26.2.1993.
- 5 From C & DMA Lr.Roc No. 14168/93/G1,dt 23.5.1993.

*****

ORDER

1. Orders have been issued in the Government orders first and third read above reserving 15% and 6% of the shops and stalls constructed by the Municipalities to be leased out to the members of Scheduled Casts and

Scheduled Tribes on payment of market rates or rent paid by the neighboring shops without the normal channel of public auction under the provision of rule 12(1)(h) of the Andhra Pradesh municipalities (Regulation of Receipts and Expenditure) Rules, 1968.

2. In the Government orders second and third read above orders have also been issued that the rent of the shop rooms allotted to the members of Scheduled Castes and Scheduled Tribes be fixed at Rs.2.50(Rupees two and fifty paise only); per square feet or 50% of the rent paid by the neighbour shops rooms whichever is less.

3 The Secretary, Ananthapur District Orthopaedically Vikalangula Sangham has requested for allotment of 4 shops in Ananthapur Municipality in favour of physically handicapped persons. He further stated that, in spite of several representations, no shop has been allotted to them in Ananthapur municipality.

4 The commissioner and Director of Municipal Administration, Hyderabad in the reference fifth read above requested the Government to consider reservation of 3% of the shop rooms constructed by the municipalities in favour of the members of physically Handicapped on the same analogy of Scheduled Castes and Scheduled tribes dispensing with public auction and issue necessary orders pending amendment to rule 12(1)(h) of the

Andhra Pradesh municipalities (Regulation of Receipts and Expenditure) Rules,1963 and also to order for fixation of rent to those shop rooms on par with the shop rooms allotted to the Scheduled Castes and Scheduled Tribes

5 The Government after careful consideration of above proposals, have decided to reserve 3% of shops and stalls constructed by the Municipalities to be leased out to the members of physically handicapped on payment of Rs.2.50 per square feet. OR 50% of the amount paid by the neighbouring shop rooms whichever less without the normal channel of public auction under the provisions of rule 12(1)(h) of the Andhra Pradesh Municipalities

(Regulation of Receipts and Expenditure) Rules, 1968 pending amendment to the said rule and subject to condition that no further reservation can be given to any other category.

6 The Commissioners of all municipalities are requested to take action accordingly.

7 The Commissioner and Director of Municipal Administration is requested to send necessary proposals for amending the Rule 12(1)(h) of the Andhra Pradesh Municipalities (Regulation of Receipts and Expenditure) Rules, 1968 immediately.

8 This order issues with the concurrence of Finance and planning (Fin.EBS.X) Department vide their U.O, No.46337MA/629/A1/EBS/96, dt.6.12.1995.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

C. ARJUN RAO

Principal Secretary to Government

To

All Municipal Commissioners in the State. All District Commissioners in the State.

The Commissioners and Director of Municipal Administration, Hyderabad. He is requested to send proposals to amend the Rule 12(h) of Andhra Pradesh Municipal (Regulation of Expenditure) Rule, 1968.

The Social Welfare Department. The P.S. to M(MA) for information. The Scrutiny cell, Law Department. SF/SC

NGOs working for PwDs in RRDist.

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

Women Dev. Child Welfare & Disabled Welfare Department - Availment of any number of different concessions given for meeting different needs to differently abled persons - Orders - Issued.

=====

WOMEN DEV.CHILD WELFARE & DISABLED WELFARE (DW.A1) DEPT.

G.O.Ms. No. 19

dt.25-6-2008

Read:-

From the Commissioner, Dept. For the Welfare of Disabled and Senior Citizens, Hyd. Lr. No. S.X/Genl/ 2007, dt 15-5-2008.

*****

ORDER

In the reference read above, the Commissioner, Dept. for the Welfare of Disabled and Senior Citizens, Hyderabad has informed that representations have been received from differently abled persons stating that the Field Officers of various departments are not sanctioning more than one benefit to them and they have requested to allow all the benefits irrespective of the nature of benefit

2. Further, she has requested to issue instructions to all District Collectors for sanction of various benefits irrespective of the nature of the benefit to differently abled persons as each of the benefit gives a different nature of support or rehabilitation to them.

3. The benefits like Pensions, Scholarships, Indira Avas Yojana (IAY) Houses, and Economic Support Schemes etc. are independent of each other and confer or provide different nature of support for differently abled.

4. After careful examination of the proposal and in the circumstances reported by the Commissioner, Dept. for the Welfare of Disabled and Senior Citizens in the reference read above, Government hereby issue orders for sanction of various benefits like Pensions, Scholarships, IAY Houses, economic Support Scheme etc. to the eligible persons as per eligibility criteria and conditions stipulated for each scheme/benefit, irrespective of the nature of the benefit, to differently abled persons, provided each of the benefit gives a different nature of support or rehabilitative support to them. However, it shall be ensured that benefits reach deserving eligible persons in an equitable manner and computerized monitoring introduced by Commissioner, Dept. for the Welfare of Disabled and Senior Citizens and Managing Director, A.P. Vikalangula Co- Operative Corporation at the earliest.

5. This order does not require the concurrence of Finance Department as per the rules in force.

6. The Commissioner, Dept. for the Welfare of Disabled and Senior Citizens, Hyderabad is requested to take necessary action accordingly.

To

The Commissioner, Dept for the Welfare Disabled and Senior Citizens, Hyderabad

All the District Collectors in the State

All the Assistant Directors, Dept. for the Welfare of Disabled

And senior Citizens in the state

Copy to ::

P.S. to Prl. Secretary to C.M.

P.S. To Chief Secretary

OSD to M(WDCW&DW) F./S.Cs

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

MOTOR VEHICLES - Taxation - Grant of exemption of tax to invalid vehicles provided they are owned and used by Physically Handicapped persons - Orders - Issued.

=====

HOME (TRANSPORT - II) DEPARTMENT

G.O. Rt. No. 1445

Dated the 6th May 1972

Read the following :-

1. From the Government of India, Ministry of Education & Social Welfare, D.O. Lr. No. 17/13/71 - SWI, dt. 17.9.71.
2. From the Transport Commissioner, Lr. No. L.Dis. 7501/D3/72, dt. 9.3.72.

***

ORDER :

The following notification will be published in the Andhra Pradesh Gazette : -

NOTIFICATION

In exercise of the powers conferred by sub-section (1) of Section 9 of the A.P. Motor Vehicles Taxation Act. 1963 (Andhra Pradesh Act 5 of 1963), the Governor of Andhra Pradesh hereby grants exemption of the tax payable under the said Act in respect of all invalid carriages provided they are owned and used by Physically handicapped persons in the State of Andhra Pradesh.

DILSUKH RAM

JOINT SECRETARY TO GOVERNMENT

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
FINANCE (PENSION - I) DEPARTMENT

Cir.Memo No. 1682-A/94/A2/Pen.I/2006

Dated : 3-2-2006

Sub: Sanction of Family Pension for life in respect of handicapped children of Government servants - Clarification - Reg.

Ref: D.O.Lr.No.PM/I/I- 1 (17)/2005-06/ III, dated 17.1.2006 from Accountant General (A&E), A.P. Hyderabad.*

According to proviso under item No.(iii), (iv) & (v) of sub-rule 5 under Rule 50 of A.P. Revised Pension Rules, 1980 the children of deceased Government employees who are suffering from any disorder or disability of mind or is physically crippled or disabled and unable to earn their livelihood are eligible for family pension for life. The rule position is as follows:

- Proviso to (iii) "If the son or daughter of a Government servant is suffering from any disorder or disability of mind or is physically crippled or disabled so as to render him or her unable to earn a living even after attaining the [the ages of Son/Daughter as specified in clause (ii) and (iii) above] the family pension shall be payable to such son or daughter for life subject to the certain conditions, prescribed under this clause".
- (iv) before allowing the family pension for life to any such son or daughter, the sanctioning authority shall satisfy that the handicap is of such a nature as to prevent him or her from earning his or her livelihood and the same shall be evidenced by a certificate obtained from a medical officer not below the rank of a Civil Surgeon setting out, as far as possible, the exact mental or physical condition of the child;
- (v) the person receiving the family pension as guardian of such son or daughter, shall produce every three years a certificate from a medical officer not below the rank of a Civil Surgeon to the effect that he or she continues/to suffer from disorder or disability of mind or continues to be physically crippled or disabled.

2. It came to the notice of the Government through the reference cited that some of Government Departments are approaching the Accountant General, A.P. Hyderabad for sanction of family pension for life to the children of deceased Government employees as per the provisions of Persons With Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995, (Act No.1 of 1996) i.e., for disabilities such as Rheumatoid Arthritis, Schizophrenia, Joint Pains, Dumbness, Deafness, Partially blind and partially crippled.

3. In this connection it is clarified that the said Act i.e., Persons With Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995, (Action No.1 of 1996) was not adopted by Government of India for the purpose or sanction of family pension for life to the mentally crippled/ physically handicapped children of deceased Central Government employees. State Government is following the rules and provisions as contained in Central Pension Rules for the purpose of Pensionary benefits to State Government employees.

4. In view of the above, all the Head of Departments including Secretariat Departments are informed that since, Government of India and the State Government have not yet adopted the Persons With Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995, (Act 1 of 1996) for the purpose of sanctioning family pension for life to the children of the deceased Government employees, hence all the Pension Sanctioning Authorities in the State should adhere to the rule position as contemplated under proviso. item Nos. (iii), (iv) & (v) of sub-rule 5 under Rule 50 of A.P. Revised Pension Rules, 1980 only.

5. This Memo is available on Internet and can be accessed at the address <http://www.aponline.gov.in>.

RANJEEV R. ACHARYA

SECRETARY TO GOVERNMENT (FP)

copy To : The Principal Accountant General, A.P. Hyderabad.(with a covering letter) The Accountant General (A&E) A.P. Hyderabad.

The Accountant General (Audit. I) A.P. Hyderabad.

The Accountant General (Audit.II) A.P. Hyderabad.

The Director of Treasuries & Accounts, A.P. Hyderabad., The Director of State Audit, A.P. Hyderabad.

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

Disabled Welfare - The National Trust for Welfare of Persons with Autism, Cerebral Palsy, Mental Retardation and Multiple Disabilities Act, 1999 - Nomination of State Level and District Level Officers for implementation of the Act - Orders - Issued.

=====

WOMEN DEV. CHILD WELFARE & DISABLED WELFARE (OW) DEPARTMENT

G.O.Rt.No.412.

Dated: 01.12.2000.

Read the following:

1. The National Trust For Welfare of Persons with Autism; Cerebral Palsy, Mental Retardation and Multiple Disabilities Act, 1999.
2. From the Commissioner, D.W. Lr.No.D1/6026/2000, dt. 12.10.2000.

ORDER:

The Government of India in its constant endeavour to provide quality care to all segments of society has enacted the National Trust for the Welfare of Persons with Autism, Cerebral Palsy, Mental Retardation and Multiple Disabilities Act (Act No.44 of 1999) to take care of most marginalized sections of the disabled population. The Commissioner, Disabled Welfare, in the letter 2nd read above, submitted proposals for nomination of State Level and District Level Officers for implementation of the Act.

2. The Government, keeping in view the provisions of the National Trust for Welfare of Persons with Autism, Cerebral Palsy, Mental Retardation and Multiple Disabilities Act, 1999 and in the circumstances reported by the Commissioner, Disabled Welfare, hereby nominate the Commissioner, Disabled Welfare, at State Level and the District Collectors at District level as Coordinators to coordinate and monitor the levels of achievements of the provisions of the Act.

3. The Commissioner, Disabled Welfare, shall take necessary action accordingly. He is also requested to send the proposals for constitution of Local Level Committee, as envisaged in Section 13(2) of the Act, directly to the National Trust immediately.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

GAYATHRIRAMACHANDRAN

PRL SECRETARY TO GOVERNMENT

To

The Commissioner, Disabled Welfare, Hyderabad.

All Heads of Departments

All District Collectors, A.P.

All Assistant Directors, Disabled Welfare, Andhra Pradesh.

Copy to:

P.S. to M-(Tribal Welfare & Disabled Welfare)

P.S. to Prl. Secretary, WDCW & DW Dept.

A.P.T.S.

WDCW&DW (OP) Dept.

SF/SC.

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
ABSTRACT

Disabled Welfare Dept. -Allocation of 3% Budget from Departments for implementing Programmes of Employment Generation and Self-Employment for the disabled - Regarding.

=====

WOMEN DEVELOPMENT CHILD WELFARE & DISABLED WELFARE (DW) DEPARTMENT

G.O.Ms.No.24

Dated: 20.05.2002

Read the following:

1. G.O.Ms.No.1, WD CW & DW (DW) Dept., dated 9.1.2002.
2. Minutes of the Review Meetings on convergence of Self Employment Schemes held by Chief Secretary, dated 6.5.2003 at 3.30. p.m.

* * *

ORDER:

In the Review Meeting held by the Chief Secretary, it was decided that there was. need to augment the Physical and financial coverage of the disabled under self Employment Schemes by ensuring that all Departments allocate 3% of their Budget for taking up . programmes leading to Employment Generation and Self Employment for the Disabled.

Therefore, in continuation of the G.O. cited, it is again reiterated that all the ,Departments should set apart 3% of their, Budget for the disabled. The Commissioner, Disabled Welfare Department is requested to evolve format for reporting by all the . Departments on a quarterly basis. The reports of the implementing Departments should be consolidated and submitted to the Government for review at the Government level on or before 25th

July, October, January and April.

2. Government have also decided to earmark 10% allocation under Self Employment Schemes/ Economic Reh.abilitation Schemes for training and capacity building of the beneficiaries availing of the assistance so as to ensure that the persons identified for Self Employment make effective use of the loans/ assistance provided. Government have also decided that there is need to monitor the beneficiaries and track their performance in the post-grounding phase for at least six months to one year for addressing problems faced by the beneficiaries.

3. The Commissioner, Disabled Welfare Department is requested to issue instructions to all concerned and also monitor the implementation of 3% reservation for self Employment by other Departments and submit quarterly reports to government on the dates mentioned in para 2 above.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

MINNIE MATHEW

PRINCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

To

The Commissioner, Disabled Welfare, Hyderabad

All the Departments of Secretariat,

All Heads of Departments

All District Collectors.

SF/SC

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

DISABLED WELFARE - Barrier Free Accessibility - Implementation of provisions of Barrier Free Environment at Public Places for the Persons with Disabilities - Orders - Issued.

=====

WOMEN DEVELOPMENT CHILD WELFARE &: DISABLED WELFARE (DW) DEPARTMENT

G.O.Ms.No.30

Dated : 17.06.2002

Read the following :

The Persons with Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and full participation) Act, 1995

* * *

ORDER

The Government of India, in order to give effect to the proclamation on the Full Participation and Equality of the People with Disabilities in Asian Pacific Region, has enacted the Persons with Disabilities Act, 1995. Section 44, 45 and 46 of the Act stipulate that the appropriate Governments, the local authorities and establishments in the transport sector shall, within the limits of their economic capacity and development, take special measures to provide barrier free facilities for persons with disabilities in public places, roads and transport. The Government of India has therefore requested the State Governments to ensure provision of barrier free facilities in all new

Government buildings and public utilities.

2. Government after careful examination, hereby direct that all the Government departments, local authorities and the agencies shall provide barrier free environment in all new buildings and public utilities for easy access of the persons with disabilities with immediate effect. The required funds will have to be provided by the concerned departments from their own allocations.

3. All the departments of Secretariat, all the Heads of Departments and all the District Collectors in the State are, therefore, ordered to take necessary action accordingly.

4. This order issues with the concurrence of Finance Department vide their C.O.No.2635/PFS/02, dt:23.05.2002.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

K.SWAMYNATHAN

CHIEF SECRETARY TO GOVERNMENT

To

All The Departments of Secretariat

The Commissioner, Disabled Welfare, Hyderabad.

All Heads of Departments

All District Collectors

P.S. to Minister (TW&DW)

P.S. to Secretary, WD, CW & DW Dept.

SF/SC.

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
ABSTRACT

Civil Supplies - Inclusion of all eligible BPL families of Leprosy Affected Persons (LAPs) in the Antyodaya Anna Yojana (AAY) Scheme list on priority - Orders issued.

=====

CONSUMER AFFAIRS, FOOD AND CIVIL SUPPLIES (CS-I) DEPARTMENT

G.O. Ms. No. 61

Date : 7-11-2009

Read the following :

1. CCS. Ref. No. PDS.II (1)891/2000, Dt. 27.01.2001.
2. Govt Memo. No. 2193/CS.1(1) 2003, Consumer Affairs, Food and Civil Supplies (CS-1) Dept, Dtd:02.07.2003
3. CCS D.O. Lr. No. PDS. II (1) /1209/2004, Dtd: 05.08.2004.
4. G.O. Ms. No. 66, Consumer Affairs, Food and Civil Supplies (CS-1) Dept, Dtd : 15.06.2005.
5. G.O. Ms. No. 66, CA,F&CS (CS.1) Dept, Dtd: 15.06.2005
6. G.O. Rt. No. 137, CA, F & CS (CS.1) Dept, Dtd : 07.11.2007.
7. G.O. Ms. No. 43, CA,F & CS (CS.1) Dept, Dtd : 23.01.2009.
8. D.O. No. 13(9)/2007 - PD-III, Dtd : 09.10.09 of the Director (PD), Ministry of Consumer Affairs, Food & Public Distribution, Krishi Bhavan, New Delhi.

ORDER :

Government of India have fixed a target of 15,57,800 families to be covered under Antyodaya Anna Yojana Scheme in three phases duly indicating the eligibility criteria to be followed for selection of beneficiaries and the

Government of Andhr Pradesh have issued necessary orders for indentification of beneficiaries under the scheme vide references 1st to 7th read above.

2. In the reference 8th read above, the Director (PD), Ministry of Consumer Affairs, Food & Public Distribution, Krishi Bhavan, New Delhi has informed that according to the information furnished by the Directorate General of

Health Services (Central Leprosy Division), as against the number of 5378 Leprosy Affected Persons (LAPs) residing in A.P. State, only 2814 LAPs are covered under AAY Scheme.

3. The Director (PD), Ministry of Consumer Affairs, Food & Public Distribution, Krishi Bhavan, New Delhi has stated that in the guidelines issued for AAY, it has been specifically laid down that widow or terminally ill persons or diabled persons with no assured means of subsistence or family / social support would be eligible for coverage under AAY. As per these guidelines Leprosy Affected Persons would be eligible for coverage under the scheme provided they are from identified BPL families and are terminally ill or disabled. However, LAPs who are from non BPL families can not be so considered as per guidelines of the scheme.

4. The Director (PD), Ministry of Consumer Affairs, Food & Public Distribution, Krishi Bhavan, New Delhi, has requested to include all such eligible BPL families of Leprosy Affected Persons (LAPs) in the AAY list on priority, against the criteria mentioned in para 2 (b) and (c) of the guidelines for identification of AAY families under Antyodaya Anna Yojana (AAY), circulated vide D.O. letter No. 6(5)/2005/PD-1, Dtd : 12.05.2005, within respective ceilings on numbers of the AAY families communicated by the GOI.

5. The matter has been examined carefully and it is hereby ordered to include all such eligible BPL families of Leprosy Affected Persons (LAPs) in the AAY list on priority, against the criteria mentioned in para II and III of the Annexure-II of the guidelines communicated for identification of AAY families under Antyodaya Anna Yojana, vide G.O. Ms. No. 66, Consumer Affairs, Food & Civil Supplies (CS.I) Dept, Dtd: 15.06.05, within the targets assigned to the respective districts under AAY Scheme.

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

161

6. Therefore all the Collectors & Chief Rationing Officer, Hyderabad are hereby instructed to identify the eligible BPL families of Leprosy Affected Persons (LAPs) under AAY Scheme within the targets assigned to their districts duly following the guidelines prescribed by the Government of India from time to time.

7. The Commissioner of Civil Supplies is hereby requested to ensure that the above orders are scrupulously followed and implemented.

SANJAY JAJU,
EX-OFFICIO SECRETARY TO GOVERNMENT

To

The Commissioner of Civil Supplies, Hyderabad

All District Collectors

All Joint Collectors / The Chief Rationing Officer, Hyderabad

Copy to :

The Director (PD),

Ministry of Consumer Affairs,

Food & Public Distribution, Govt of India, New Delhi,

The Principal Secretary, Health Medical & Family Welfare Dept, Hyderabad.

The Special Secretary to CM

The P.S. to Minister (Civil Supplies)

The P.S. to Chief Secretary A.P. Hyderabad.

// Forwarded by Order//

SECTION OFFICER

తల్లిదండ్రుల మరియు వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం -2007

పూర్వాపరాలు:

సాంఘిక - సాంస్కృతిక నేపథ్యం:

భారతీయ సంప్రదాయ కుటుంబ వ్యవస్థలో ఒకప్పుడు పెద్దలకు ఎంతో గౌరవం ఉండేది. కుటుంబంలో పెద్దలే నిర్ణయాత్మక శక్తులుగా ఉండేవారు. పిల్లలు కూడా పెద్దవారికి సేవలు చేయడం, వారిని గౌరవించడం అన్నవి తమ విద్యుక్త ధర్మాలుగా భావించేవారు. తమ సంపాదనను పెద్దల చేతికిచ్చి దాన్ని వ్యక్తిగత ఆస్తిగా కాకుండా కుటుంబ ఉమ్మడి ఆస్తిగా పరిగణించేవారు. ముఖ్యమైన నిర్ణయాలు తీసుకునేముందు పెద్దవారితో సలహా సంప్రదింపులు తప్పనిసరి. అవి కుటుంబ అభివృద్ధికి అవసరమని భావించేవారు. అయితే గత శతాబ్ద కాలంలో సంభవించిన సామాజిక, ఆర్థిక మార్పుల దృష్ట్యా ఈ భావనలు క్రమేపీ క్షీణించాయి. భార్యాభర్తలిద్దరూ ఉద్యోగాలు చేస్తుండడంతో వలసలు పెరగడం, ఉమ్మడి కుటుంబాలు విచ్ఛిన్నమై చిన్న చిన్న కుటుంబాలుగా మారడం, తరువాతి తరాలకు పెద్దవారితో సాన్నిహిత్యం లోపించడంతో ప్లిలకు పెద్దల ప్రాధాన్యత ఏంటో తెలియకపోవడం, వస్తువుల కొనుగోలు ధోరణి పెరగడం ఇలాంటివన్నీ క్రమ క్రమంగా సంభవించాయి. ఇదే సమయంలో 1947లో 32 ఏళ్ళుగా ఉన్న మనిషి సగటు ఆయుఃపరిణామాలు 2001 నాటికి 67 ఏళ్ళకు పెరిగింది. ఈ కారణాలన్నీ పెద్దవారు నిర్లక్ష్యానికి గురికావడానికి దారితీశాయి. పెద్దవారిలో కొందరి పరిస్థితి బాగానే వున్నా చాలామంది వృద్ధులు తమ పిల్లల నిరాదరణకు, నిర్లక్ష్యానికి గురై ఆర్థిక ఇబ్బందులతో, ఒంటరితనంతో ఎన్నో అవమానాలు భరిస్తూ కనీస అవసరాలను కూడా తీర్చుకోలేని నిస్సహాయ స్థితిలో వున్నారు. జీవిత భాగస్వామిని కోల్పోయిన వారి మరియు పిల్లలు లేని వారి పరిస్థితి ఇంకా దారుణంగా ఉంది.

చట్టంలోని కొన్ని ముఖ్యంశాలు

వయో వృద్ధులకు సంరక్షణ కల్పించే ఉద్దేశ్యంతో “తల్లిదండ్రులకు, వృద్ధులకు అవసరమైన పోషణ కల్పిస్తూ, గుర్తింపు గల భరోసానివ్వగల సంక్షేమాన్ని అందించేందుకు, తత్సంబంధమైన చర్యలను వేగంగా చేపట్టేందుకు ” వీలైన చట్టాన్ని ప్రభుత్వం తీసుకువచ్చింది.

- చట్టం పేరు : తల్లిదండ్రుల, వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007
- ఎవరికి వర్తిస్తుంది : జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ రాష్ట్రం మినహా భారతదేశంలో ఉన్న యావన్నుందికీ, విదేశాలలో నివసించే భారత పౌరులకు.
- ఎప్పటి నుండి అమలువుతుంది : ఏ రాష్ట్రమైనా తన అధికారిక గెజిట్లో ఈ చట్టం గురించి పేర్కొని, తేదీని నిర్ణయిస్తే అప్పటి నుండి ఆ రాష్ట్రంలో ఈ చట్టం అమలువుతుంది.

చట్టంలోని అంశాలు:

ఈ దిగువ పేర్కొన్న ఆధ్యాయాలలో చట్టంలోని అంశాలన్నీ వివరంగా పొందుపరచబడి వున్నాయి.

1. నిర్వచనాలు
2. తల్లిదండ్రుల మరియు వృద్ధుల పోషణ
3. వృద్ధాశ్రమాల స్థాపన
4. జీవిత మరియు ఆస్తుల రక్షణ

అంశాల సంక్షిప్త సమాచారం:

చట్టంలో పేర్కొన్న వయోవృద్ధులు, తల్లిదండ్రులు, పిల్లలు లేక బంధువులు అంటే ఎవరు?

వయోవృద్ధులు: భారతదేశంలో లేదా మరెక్కడైనా నివసించే 60 సంవత్సరాలు మరియు ఆపై వయస్సు గల భారతీయ పౌరులు,

తల్లిదండ్రులు: 60 సంవత్సరాలు దాటిన లేదా దాటని తల్లి, తండ్రి.

పిల్లలు: మైనార్టీ దాటిన కుమారుడు, కుమార్తె, మనుమరాలు, మనుమడు.

బంధువులు: వృద్ధుల ఆస్తిని కలిగియున్నవారు గాని, వారసత్వంగా పొందుతున్నవారు గాని బంధువులుగా పిలువబడతారు.

ఈ చట్టం క్రింద పోషణ ఖర్చును ఎవరు అడగవచ్చు?

తమ సొంత సంపాదనతో తమను తాము పోషించుకోలేని వృద్ధులు, తల్లిదండ్రులపైన నిర్వహించిన విధంగా ఉన్న తమ పిల్లల పోషణ గురించి అడుగవచ్చు. మరి తమ సొంత సంపాదనతో తమను తాము పోషించుకోలేని వృద్ధులు, పైన నిర్వహించినటువంటి వారి బంధువులను పోషణ గురించి అడుగవచ్చు.

పోషణ ఖర్చు అంటే ఏమిటి?

పోషణ ఖర్చు అంటే ఆహారం, దుస్తులు, నివాసం, వైద్య సహాయం మరియు చికిత్స వీటన్నింటికీ అవసరమైన మొత్తం నెలకు రూ. 10 వేలకు మించకుండా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సూచించిన మొత్తాన్ని పోషణ నిమిత్తం వృద్ధులకు ఇవ్వవలసిందిగా ట్రిబ్యూనల్ ఆదేశించవచ్చు.

పోషణకు ఎవరు అర్హులు:

తమ సంపాదన ద్వారాగాని, ఆస్తుల ద్వారాగాని తమను తాము పోషించుకోలేని తల్లిదండ్రులు, అమ్మమ్మ, నాయనమ్మ, తాతలు, వయోవృద్ధులు, వారి పిల్లలు, లేదా బంధువులను పోషణ గురించి అడుగవచ్చు.

వృద్ధుల పోషణ బాధ్యత ఎవరిది?

తల్లిదండ్రుల మరియు సంతానము లేని వయోవృద్ధుల పోషణ బాధ్యత వరుసగా చట్టం నిర్వచించిన పిల్లలు మరియు చట్టంలో నిర్వచించబడిన బంధువులకు ఉంటుంది.

పోషణ ఖర్చుల ధరభాస్తులో ఏముంటాయి? ఎలా నిర్ణయిస్తారు?

చట్టంలోని సెక్షన్ 4 క్రింద ఎవరి నుండి పోషణ ఖర్చులను కోరుతున్నారో వరి పేర్లు, పూర్తి వివరాలు,

వికలాంగులకు వివాహ ప్రోత్సాహక బహుమతి రూ॥50,000 నుండి 1,00,000/- పెంపు ఆదేశాలు

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

చిరునామాలు, పేర్కొంటూ సదరు వృద్ధులూ లేదా తల్లిదండ్రుల ట్రిబ్యూనల్ కు వ్యవహారిక భాషలో దరఖాస్తు చేసుకోవాలి. ఒకవేళ ఒకరికంటే ఎక్కువ మంది పిల్లలు లేదా బంధువులు ఉన్నట్లయితే వారి వారి సంపాదన స్థాయిలను అనుసరించి వారిలో ఒకరు లేదా అందరి నుండి పోషణ ఖర్చులను కోరవచ్చు.

తల్లిదండ్రులు లేదా వృద్ధులు ఎక్కడ జీవిస్తున్నారో లేదా ఇంతకుముందు చివరిసారిగా ఎక్కడ జీవించారో లేదా పిల్లలు తమ బంధువులు ఎక్కడ జీవిస్తున్నారో, ఆ జిల్లాలో పిల్లలు లేదా బంధువులకు వ్యతిరేకంగా కేసు లావాదేవీలను ప్రారంభించవచ్చు.

ఈ రకమైన ధరఖాస్తును తయారు చేయటం ధరఖాస్తుదారునికి సాధ్యం కానప్పుడు వారి తరపున, వారు నియమించిన మరెవరైనా కానీ లేదా నమోదు కాబడ్డ స్వచ్ఛంద సంస్థ కాని ధరఖాస్తు చేయవచ్చు. లేదా ట్రిబ్యూనలే సుమోటో కేసుగా స్వీకరించవచ్చు. ధరఖాస్తును స్వీకరించిన ట్రిబ్యూనల్, పిల్లలకు నోటీసులు పంపించి, వాదనలు చేపట్టి, సాక్ష్యాలు సేకరించి జైలు శిక్షను ట్రిబ్యూనల్ విధిస్తుంది.

సెక్షన్ 24 ప్రకారం వృద్ధుల సంరక్షణ చేపట్టే బాధ్యత ఉన్న వ్యక్తులెవరైనా అడుగు విరుద్ధంగా గానీ, వారిని శాశ్వతంగా వదిలించుకొనే ఉద్దేశ్యంతో సదరు వృద్ధులను ఏదైనా ప్రదేశంలో విడిచిపెట్టినట్లయితే, అట్టి వ్యక్తులకు 3 నెలల జైలు శిక్ష లేదా రూ. 5 వేల జరిమానా లేదా రెండు అమలయ్యే శిక్ష పడవచ్చు. ఈ నేరంపై మేజిస్ట్రేట్ విచారణ జరుపవచ్చు.

నిబంధనలతో కూడిన ఆస్తి బదలాయింపు:

మరో ముఖ్యమైన అంశం ఏమిటంటే, ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత కాలంలో, తల్లిదండ్రుల సంరక్షణ చేపట్టే నియమంపై వారి ఆస్తిని తమ పేర బదలాయింపుకొని, తర్వాత ఆ నియమాన్ని ఉల్లంఘించినట్లయితే సదరు ఆస్తిని తల్లిదండ్రులు తిరిగి స్వాధీనం చేసుకునే వీలును ఈ చట్టం కల్పిస్తుంది. సెక్షన్ 23 ప్రకారం ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తేది తర్వాత వృద్ధులు లేదా తల్లిదండ్రులు వారి బంధువులు లేదా పిల్లల పేరిట, వారి సంరక్షణ బాధ్యతను సదరు బంధువులు లేదా పిల్లలు వారి పట్ల నిర్లక్ష్యాన్ని చూపితే దానిని మోసం లేదా బలవంతంగా లాక్కోవటం వంటి నేరాల క్రింద పరిగణించి ఆ ఆస్తులను తిరిగి స్వాధీనం చేసుకోవచ్చు.

వృద్ధాశ్రమాల ఏర్పాటు/ నిర్వహణకు సంబంధించిన నిబంధనలు

1) రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్వహించేవి కాకుండా రాష్ట్రంలో ఇదివరకే ఉన్న లేదా ఏర్పాటు చేయాలని ప్రతిపాదించిన వృద్ధాశ్రమాలను జిల్లాలోని వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్ సమక్షంలో రిజిస్టరు చేసి సంస్థను నడపడానికి రిజిస్ట్రేషన్ ధృవపత్రాన్ని పొందాలిపోషణ ఖర్చు చెల్లింపుకు ఆదేశిస్తుంది. కేసు పున:పరిశీలనకు ట్రిబ్యూనల్ ఆదేశించవచ్చు. లేదా పోషణ ఖర్చులకై మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేయవచ్చు.

సరైన కారణం లేకుండా, పిల్లలు లేదా బంధువులు ట్రిబ్యూనల్ ఆదేశించిన కారణంగా, పోషణ ఖర్చులను ఇవ్వవలసిన తేదీ నుండి మూడు నెలల పాటు ఇవ్వకపోతే సదరు వృద్ధులు లేదా తల్లిదండ్రులు తిరిగి ట్రిబ్యూనల్ ను ఆశ్రయించవచ్చు. ఈ సందర్భములో సదరు పిల్లలు లేదా బంధువులకు జరిమానా లేక

నెల రోజులు లేక ఖర్చులను చెల్లించే కాలం

వరకు ఏది తక్కువైతే అన్ని రోజులు

- 2) రిజిస్ట్రేషన్ ధృవపత్రం కోసం ధరఖాస్తు చేసే వృద్ధాశ్రమాన్ని 2001, ఆంధ్రప్రదేశ్ సొసైటీల, రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం (2001లో నెం. 35వ ఆంధ్రప్రదేశ్ చట్టం), 1956 కంపెనీల చట్టం, (1956ల 1వ కేంద్ర చట్టం) క్రింద లేదా అట్టి రిజిస్ట్రేషన్ కు వీలు కల్పించే ప్రస్తుతం అమలులో వున్న ఏదేని ఇతర చట్టం క్రింద రిజిస్టరు చేయాలి.
- 3) వృద్ధుల సంక్షేమం కోసం సేవలను అందించే రాష్ట్రంలోని వృద్ధాశ్రమాలన్నీ ఈ క్రింది సౌకర్యాలు, వాటిని అందించేటట్లు చూడడంతోపాటు ఒక సిటిజన్ చార్టరు రూపంలో సదనంలో అందించే సౌకర్యాలు, సేవలను ప్రకటించాలి.

ఎ) మైలిక సదుపాయాలు, నియమిత కాలిక వైద్య తనిఖీ, తనదంతరం చర్య, వంటగది, స్నానాల గదులు, టాయిలెట్లు మున్నగువాటితో పాటు మొత్తం ప్రాంగణంలో ఆరోగ్యకర, పారిశుధ్య, పరిస్థితులతో కూడిన సౌకర్యాలు, తగినన్ని టాయిలెట్లు స్నానాల గదులు, తగినంత, త్రాగునీటి సరఫరా అనుబంధ ప్రయోజనాలు, సంవత్సరానికి ఒక సారి త్రాగునీటి నాణ్యతను ప్రయోగశాలల ప్రభుత్వం ప్రకటించినవి ద్వారా, వార్తా పత్రిక, గ్రంథాలయం, టెలివిజన్, ప్రథమ చికిత్స, ప్రాథమిక ఆరోగ్య సంరక్షణ సౌకర్యాల ఏర్పాట్లు మున్నగువాటితో సముచిత రక్షణతో భద్రమైన ప్రాంగణంలో తగిన వసతిని కల్పించడం.

బి) స్టేక్ హోల్డర్ల ఆసక్తుల మేరకు మతపరమైన ప్రవచనాలు, మెడిటేషన్, భజనలు మున్నగు వాటితో పాటు రెగ్యులర్ ప్రాతిపదికపై వినోదాత్మక కౌన్సిలింగ్ ఏర్పాటు చేయాలి. ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థల నుండి ఇతర ఫిలాంత్రోపిక్ / పౌర సమాజ సభ్యుల నుండి ఒక నిర్మాణాత్మక విధాన సమీకరణ మద్దతును కలిగి ఉండాలి.

సి) సదనంలో ఉండే వృద్ధులకు స్థానిక ఆహార పదార్థాలు / స్థానికంగా ఆయాకాలాల్లో లభ్యమయ్యే కూరగాయలు / పండ్లతో పాటు నిర్ణీత వయసు వారికి పౌష్టికాహార, ఆరోగ్యకర ఆహారపదార్థాల సరఫరాను సంస్థ “మ ఓనూ” లో ప్రదర్శించాలి.

డి) ఆశ్రమంలో ఉండేవారికి శీతాకాలానికి నారబట్టలతో పాటు తగినన్ని బట్టలు సమకూర్చాలి.

ఇ) తీవ్రంగా అస్వస్థులైన వృద్ధులకు నిపుణులు ఉండే ఆసుపత్రుల ద్వారా ప్రధానంగా ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల ద్వారా అవసరమైన నిపుణులతో చికిత్స థెరపి చేయించాలి.

ఎఫ్) సమకూర్చిన సర్వీసులు, సర్వీసుల నాణ్యత ఆశ్రమంలో ఉండేవారు చేసిన చెల్లింపులకు అనుగుణంగా ఉండాలి.

ప్రభుత్వ పాత్ర

- 1) ఈ చట్టాన్ని ప్రకటించాక మెయింటెనెన్స్ ట్రిబ్యూనల్ మరియు అప్పీలేట్ ట్రిబ్యూనల్ ఏర్పాటు చేసినారు.
- 2) చట్టాన్ని నోటిఫికేషన్ ద్వారా అధికారిక గెజిట్ లో ప్రకటించాక, ఈ చట్టం ప్రయోజనాలు కొనసాగే విధంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిబంధనలు రూపొందించినారు.
- 3) పోషణ ఉత్తర్వులను ట్రిబ్యూనల్ ఆదేశించేందుకు వీలుగా సమగ్ర విచారణకు చేపట్టాలి. లావాదేవీల

నుండి లాయర్లను మినహాయించాలి.

- 4) పోషణ ఖర్చులను కోరే నిమిత్తం వృద్ధులు ఈ చట్టాన్ని లేదా క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ 1973 చట్టాన్ని ఆశ్రయించవచ్చు. అంతేకాని రెండు చట్టాలను ఉపయోగించుకోకూడదు.
- 5) ఈ చట్టంలోని ఏ అంశమైన వర్తించే సందర్భంలో ఏ విషయంలోనూ సివిల్ కోర్టు జూరిడిక్షన్ చెల్లదు. సెక్షన్ 27 ప్రకారం 2 చట్టంను అనుసరించి తీసుకున్న లేదా తీసుకోబోతున్న చర్యలపై సివిల్ కోర్టులు ఎటువంటి ఉత్తర్వులు జారీ చేయకూడదు.
- 6) మెయింటెనెన్స్ అధికారిగా జిల్లా వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ అధికారిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నియమించింది.
- 7) వృద్ధులు లేదా తల్లిదండ్రులు కోరితే వారికి మెయింటెనెన్స్ అధికార ప్రాతినిధ్యం వహించాలి.
- 8) ప్రతి వృద్ధాశ్రమంలోని కనీసం 150 మంది వృద్ధులు, అనాథలు, పిల్లల నిరాదరణకు గురైన తల్లిదండ్రులు ఉండేలా జిల్లాకో వృద్ధాశ్రమాన్ని ప్రభుత్వం స్థాపించి నిర్వహించాలి.
- 9) వృద్ధుల వైద్య, సంరక్షణ, వినోదాలకు అవసరమైన కనీస సేవలు అందించగల ప్రమాణాలు గల వృద్ధాశ్రమాల నిర్వహణకై రూపొందించాలి.
- 10) వృద్ధులకు సంక్రమించే దీర్ఘకాలిక వ్యాధులు, ప్రాణాంతక వ్యాధులు, చికిత్సలను పరిశోధనలకు వైద్య సదుపాయాలకు అవసరమైన ఆసుపత్రులను నెలకొల్పి సరిపడా వైద్య సిబ్బందిని ప్రభుత్వం నియమించాలి.
- 11) ఈ చట్టం అమలుకు అవసరమైన అన్ని చర్యలు తీసుకొనే విధంగా పోలీస్ మరియు న్యాయశాకలను బలోపేతం చేసి అవి చురుకుగా పనిచేసేలా చూడాలి.
- 12) రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అన్వయించుకొని అమలు చేసే విధంగా కేంద్ర ప్రభుత్వంచే జారీ చేయబడిన నమూనా చట్టం ఇది. మన రాష్ట్రం దీనిని 28-04-2008 నుండి అమలు చేయుచున్నది.

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

Women Development Child Welfare & Disabled Welfare Department - The Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens, Act. 2007 - Operation of the Act came into force in the Andhra Pradesh - Notification orders - Issued.

=====

WOMEN DEV. CHILD WELFARE & DISABLED WELFARE (DW) DEPT.

G.O.Ms. No. 10

Dt. 22-04-2008

*****

ORDER

The following Notification will be published in the next issue of the Andhra Pradesh Gazette dated 28-04-2008.

NOTIFICATION

In exercise of the powers conferred by sub section (3) of section I the Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens, Act 2007. (Central Act No. 56 of 2007), the Government of Andhra Pradesh hereby notify the date 28-04-2008 on which the provisions of the said Act shall come into force.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

M. CHAYA RATAN
PRL. SECRETARY TO GOVERNMENT

To,

The Commissioner, Printing, Stationery and Stores.

Purchase (Gazette Notification Wing), AP., Hyderabad. He is requested to publish the Notification in the A.P. Gazette and 500 copies of the Gazette to this Department.

The Commissioner, Dept. for the Welfare of Disabled and Senior Citizens, Hyderabad. All the Departments in Secretariat

All Heads of the Department.

All the District Collectors

The Commissioner, Information and Publication Relations, Hyd with a request to give wide publicity. S.F. / S.Cs

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం -2007 అమలుకై రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఆదేశాలు

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

WD CW & DW Department - Constitution of Appellate Tribunals under Section 15 (1) of the Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens Act, 2007 (Central Act 56 of 2007) - Orders - Issued.

=====

WOMEN DEV. CHILD WELFARE & DISABLED WELFARE (DW) DEPT

G.O. Ms. No. 27

Dt. 19-8-2008

Read :

G.O.Ms. No. 10, WD CW & DW (DW.AI) Dept. dt. 22-4-2008.

ORDER

The Following Notification shall be published in the next issue of the Andhra Pradesh Gazette dated 25-08-2008.

NOTIFICATION

In exercise of the powers conferred under sub section (1) of Section 15 of the Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens Act, 2007 (central Act 56 of 2007), the Government of Andhra Pradesh hereby constitute Appellate Tribunal for each district presided over by the District Collector, representative of Senior Citizens Association as Member, Assistant Director, Dept. for the Welfare of Disabled and Senior Citizens as Convenor to the Appellate Tribunal to hear the appeals against the orders of the Tribunal.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

M. CHAYA RATAN

PRL. SECRETARY TO GOVERNMENT

The Commissioner, Printing, Stationery and Stores.

Purchase (Gazette Notification Wing), Ap., Hyderabad. He is requested to publish the Notification in the A.P. Gazette and 500 copies of the Gazette to this department.

The Commissioner, Dept. for the Welfare of Disabled and Senior Citizens, Hyderabad.

All the Revenue Divisional Officers in the State.

The Secretary to Govt. of India, Ministry of Social Justice and Empowerment, Shastri Bhavan, New Delhi. Law (J) Department

All the Departments in Secretariat, All heads of Departments

All the District Collectors

The Commissioner, Information and Publication Relations, Hyd with a request to give wide publicity. S.F. / S.C.s

**ప్రతి జిల్లాలో కలెక్టర్ అధ్యక్షతన వృద్ధుల సంక్షేమ సంఘం సభ్యులతో
(అపీలేట్ అథారిటీ) పునర్విచారణ కమిటీ ఏర్పాటుకై ఆదేశాలు**

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

WD, CW & DW Department - Constitution of Tribunals under Section 7 (1) of the Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens Act. 2007 (Central Act 56 of 2007) - Orders - Issued

=====

WOMEN DEV. CHILD WELFARE & DISABLED WELFARE (DW) DEPT.

G.O.Ms. No. 28

Dt. 19-08-2008

Read :

G.O. Ms. No. 10, WD, CW & DW (DW-A1) Dept. dt. 22-4-2008.

ORDER

The following Notification shall be published in the next issue of the Andhra Pradesh Gazette date 25-8-2008.

NOTIFICATION

In exercise of the powers conferred under sub sections (1) Section 7 of the Maintenance and Welfare of Parents and Senior Citizens Act, 2007 (Central Act 56 of 2007), the Government of Andhra Pradesh hereby Constitute the Tribunals for each Sub Division headed by Sub Divisional Officer (RDO) with Assistant Director, Dept. for the Welfare of Disabled and Senior Citizens as Member Convener, for the purpose of adjudicating and deciding upon the orders for maintenance under Section 5 of the Act.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

M. CHAYA RATAN

PRL. SECRETARY TO GOVERNMENT

To

The Commissioner, Printing, Stationery and Stores.

Purchase (Gazette Notification Wing), AP., Hyderabad. He is requested to publish the Notification in the A.P. Gazette and 500 copies of the Gazette to this department.

The Commissioner, Dept. for the Welfare of Disabled and Senior Citizens, Hyderabad. All the Revenue Divisional Officers in the State.

The Secretary to Govt. of India, Ministry of Social Justice and Empowerment, Shastri Bhavan, New Delhi. Law (J) Department.

All the Departments in Secretariat, All Heads of Departments. All the District Collectors.

The Commissioner, Information and Publication Relations, Hyd. with a request to give wide publicity. S.F. / S.Cs.

**తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం -2007 అమలుకై
ప్రతి రెవెన్యూ డివిజన్ లో ఆర్.డి.ఓ. ఆధ్వర్యంలో న్యాయ స్థానం (ట్రిబునల్) ఏర్పాటుకై ఆదేశాలు**

తెలంగాణ ప్రభుత్వము - మహిళా శిశు, వికలాంగుల మరియు వృద్ధుల సంక్షేమశాఖ - రంగారెడ్డి జిల్లా,

GOVERNMENT OF TELANGANA
ABSTRACT

Department for Women, Children, Disabled & Senior Citizens - Reservation of 5% to Persons with Disabilities in welfare and various developmental schemes as per the "The Rights of Persons with Disabilities Act, 2016"- Orders-Issued.

DEPARTMENT FOR WOMEN, CHILDREN, DISABLED AND SENIOR
CITIZENS (SCHEMES)

G.O.Ms.No. 1

Dated: 16-01-2018.

Read the following:

1. G.O.Ms.No.17, Department for Women, Children, Disabled and Senior Citizens, Dated: 11.08.2017.
2. From the Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, Letter No.C/ 1828/ 2017-5, Dated: 12.12.2017.

ORDER:

In the G.O. 1st read above, orders were issued enhancing the reservation from 3% to 5% in all Poverty alleviation Schemes for Persons with bench mark Disabilities and directing all the Departments and all local Authorities to reserve not less than 5% in terms of physical and financial coverage.

2. In the reference 2nd read above, the Director, Welfare of Disabled and Senior Citizens has requested the Government to provide 5% reservation to Persons with Disabilities in all welfare and various developmental schemes as per section 37(b) of Rights of Persons with Disabilities Act, 2016.

3. After careful examination of the matter, Government hereby order to provide 5% reservation to Persons with bench mark Disabilities priority to Women with bench mark Disabilities in all welfare and various developmental schemes.

4. The Director, Welfare of Disabled and Senior Citizens, Hyderabad shall take necessary action accordingly.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF TELANGANA)

M. JAGADEESHWAR,
SECRETARY TO GOVERNMENT.

To

All the Departments of Secretariat. All
Heads of Departments.

The Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, Hyderabad. All
District Collectors in the State.

GOVERNMENT OF TELANGANA
HOUSING (RH&C.A1) DEPARTMENT

Memo.No.1836 /RH&C.A1/2Q17-1

Dated:23.12.2017.

Sub: Housing Department-For allotting 5% reservation in allotting Houses constructed under 2 Bed Room Housing Programme to the person with Disabilities for the entire state which include both Rural and Urban-Regarding.

Ref: From the Director, WD&SC, Lr.No.C/1828/2017-6,dt:23.6.2017 addressed to the Secretary to Government Department for WCD&SC.

After careful examination of the proposal of the WCD&SC Department, Government hereby agree to provide 5% over all reservation (within the total reservation already provided) to the Disabled persons in future allotment of houses under 2 Bed Room Housing Programme preferably allotting Ground Floor subject to fulfilment of all other conditions prescribed for 2Bed Room Housing Programme.

2. All the District Collectors are requested to take necessary further action in the above matter.

CHITHRA RAMCHANDRAN

SPECIAL CHIEF SECRETARY TO GOVERNMENT

To

All the District Collectors in the State.

The Commissioner, Greater Hyderabad Municipal Corporation,

Hyderabad.

Director, Women Development and Child Welfare Department and Director, Welfare of Disabled & Senior Citizens, Departments, Telangana, Hyderabad Contact Particulars

S.No	Name of the Employee	District	Mail-Ids Address
1	Smt. N.Swarupa Rani	Medchel	8978766621 wowcdsc.medchel@gmail.com
2	Smt.G.K.Sunanda, AD	Vikarabad	9550910482 dwowcdscvkb@gmail.com
3	Sri.S.Mallareddy, A.D	Ranga Reddy	9440814537 wdcwmis.rr@gmail.com
4	G.Shankara Chary	Mahaboobnagar	9440814557 9440814543 pddwcdamnagar@yahoo.com
5	Smt.Prajwala	Nagarkurnool	9000013626 dwongkl99@gmail.com
6	Sri.A.E.Varaprasad, A.D	Wanaparthi	9666313591 9154755504 dwownp@gmail.com
7	Smt.K.N.Vasantha Kumari, CDPO	Gadwal	9701197831 dwogad@gmail.com
8	Smt.Sabitha, CDPO	Warangal (Rural)	9440814436 dwo.wcdsc.wglr@gmail.com
9.	Sri.K.Chinnaiah, A.D	Jayashankar (Bhupalpalli)	9618404386 dwo.wcdsc.jsk@gmail.com
10	Smt.J.M.SwarnaLathaLenina,	CDPO Mahabubabad	9866166105 dwo.wcdsc.mbd@gmail.com
11	Smt.E.Shylaja Kumari, AD	Warangal (Urban)	9100475683 9440814433 dwo.wcdsc.wglu@gmail.com
12	Smt.B.Padmajaramana, CDPO	Jangoan	8466015464 /9491051682 dwo.wcdsc.jgn@gmail.com
13		Nalgonda	9440814566 nlgwdcw@gmail.com
14		Suryapet	9000013642 dwosuryapet@gmail.com

15	Smt.P.Sharada, AD	Yadadri	9492204510 dwoyadwcdsc@gmail.com
16	Smt.R.Varalaxmi	Khammam	9440814441 pdkhammam@gmail.com
17	Smt. B. Jhansi Laxmi Bai	Kothagudem	8464929468 dwokothagudem@gmail.com
18	Smt.K.Nirmala, CDPO	Medak	8897987758 dwomedak@gmail.com
19	Smt.N.Mothi, AD	Sangareddy	9440814544 pd_srdmdk@rediffmail.com
20		Siddipet	8008101108 dwosiddipet@gmail.com
21	Sri.Narender(FAC)	Jagitial	9000013624 dwojagitial@gmail.com
22	Smt.B.N.Girija, A.D	Karimnagar	9440814450 pdkarimnagar@gmail.com
23		Peddapalli	7674806069 dwopeddapally@gmail.com
24	Smt.M.Saraswathi, CDPO	Rajanna (Siricilla)	9493472399 9491051710 saru.martha@gmail.com
25	Smt.Milkah	ADILABAD	9440814455 pdicds_adbd@gmail.com
26	Sri.Rauf Khan, (A.D - DW)	Mancherial	9618404384, 9849736880 dwo.mancherial@gmail.com
27	Smt.A.Vijayalaxmi	Nirmal	9440814453 dwonirmal@gmail.com
28	Smt.K.Savithri	Kumarambhem (Asifabad)	9491051698 dwoasifabad@gmail.com
29	Smt.Sravanthi.	Nizamabad	9440814550 dwo.wcdsc.nzb@gmail.com
30	Smt.Radhamma, CDPO	Kamareddy	9491051709 dwo.wcdsckmr@gmail.com
31	Smt.Pushpalatha	Hyderabad	9618404387 pdwdcwhyd- ap@nic.inaddwhyd@gmail.com

**మాట వినికెడి, చూపు లోపంతో రచయిత్రిగా
ప్రపంచ స్థాయి గుర్తింపు పొందిన హెలెన్ కెలర్**

అంధుల అక్షర ప్రధాత లాయి జ్యేయిలి